КПСС XXIII СЪЕЗДИ ШАРАФИГА

БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР КОМИТЕТЛАРИ, МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ҲАМДА ШАҲАР СОВЕТЛАРИНИНГ ОРГАНИ

№ 58 (3286). | Чоршанба, 23 март 1966 йил. | Баҳоси 2 тийин.

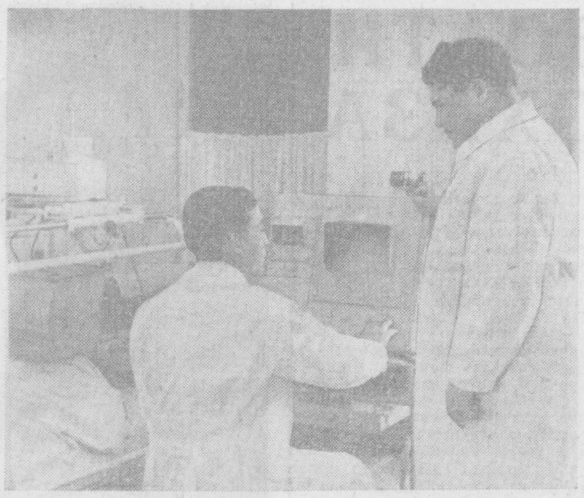

ҒАЙРАТ ҚИЛИШЯПТИ

Юқори Чирчиқ районидаги «Политотдел» колхозининг ўртоқ У. Муҳамедов бошлиқ бригада аъзолари кўклам экишига пухта ҳозирлик кўришяпти.

Бригада аъзоларининг бу йилги режаси катта. Ҳар гектар ердан 36 центнердан хирмон кўтариш мажбуриятини олишган. Ҳозир ана шу зиммага олинган мажбуриятга яраша иш кетяпти. Моҳир звено бошлиқлари Фаттоҳ Исмоилов, Мирзахалил Тошев ўртоқларда ҳам тиним йўқ. Улар техникани барвақт ремонт қилиб, экишга тахт қилиб қўйдилар.

— Пахтакорларимиз, — дейди бригада бошлиғи,— КПСС XXIII съезди вахтасида туриб меҳнат қилмоқдалар. Яқин кунлар ичида биз экин майдонимизнинг ҳаммасини текислаб қўямиз. Бу йил ўтган йилга нисбатан экишни барвақт бошлаб, қисқа кунлар ичида сифатли тамомлаймиз.

М. НАЗИРБОЕВ,
М. ТУРСУНОВ.

СССР ОЛИЙ СОВЕТИГА САЙЛОВ ЎТКАЗУВЧИ МАРКАЗИЙ САЙЛОВ КОМИССИЯСИ СОСТАВИГА НОМЗОДЛАР КЎРСАТИЛМОҚДА

21 мартда мамлакатда СССР Олий Советига сайлов ўтказувчи Марказий сайлов комиссияси составига номзодлар кўрсатиш давом этди.

Маданият ходимлари касаба союзи Марказий комитети президиумининг шу касаба союз Марказий комитети аъзолари, Москва шаҳридаги маданият корхоналари ва муассасаларининг касаба союз активи билан биргаликда ўтказилган кенгайтирилган мажлисида СССР Олий Советига сайлов ўтказувчи Марказий сайлов комиссияси составига номзодлар кўрсатиш масаласи кўриб чиқилди.

Мажлисни касаба союз Марказий комитетининг раиси Т. Г. Калинников очди.

Москва шаҳар маданият ходимлари касаба союзи комитетининг раиси З. Н. Глебовская СССР Олий Советига сайлов ўтказувчи Марказий сайлов комиссияси составига КПСС Марказий Комитети ташкилий-партиявий ишлар бўлимининг мудири И. В. Капитоновни кўрсатди. Маданият ходимлари касаба союзи Ленинград область комитетининг раиси Ю. В. Вознесенский ҳамда маданият ходимлари касаба союзи Иваново область комитетининг раиси В. Н. Чистова ўртоқлар бу таклифни қувватлаб чиқдилар.

Украина маданият ходимлари касаба союзи республика комитетининг раиси И. Ф. Кравченко СССР Олий Советига сайлов ўтказувчи Марказий сайлов комиссияси составига КПСС Марказий Ревизия комиссиясининг раиси Н. А. Муравьева номзодини кўрсатиш тўғрисида таклиф киритди. Бу таклифни маданият ходимлари касаба союзи Ярослав область комитетининг раиси Р. Ф. Соболев ҳамда «Красний пролетарий» босмахонасининг директори, касаба союзи Марказий комитети президиумининг аъзоси А. А. Яцков ўртоқлар қувватлаб чиқдилар.

СССР Олий Советига сайлов тўғрисидаги Низомнинг 36-моддасига мувофиқ СССР маданият ходимлари касаба союзи Марказий комитетининг президиуми СССР Олий Советига сайлов ўтказувчи марказий сайлов комиссияси составига КПСС Марказий Комитети ташкилий-партиявий ишлар бўлимининг мудири ўртоқ Иван Васильевич Капитоновни ва КПСС Марказий Ревизия комиссиясининг раиси ўртоқ Нонна Александровна Муравьевани кўрсатишга якдиллик билан қарор қилди.

ВЛКСМ Марказий Комитети бюросининг 21 мартда бўлиб ўтган мажлисида Марказий сайлов комиссияси составига Бутуниттифоқ Ленинчи Коммунистик Ёшлар Союзидан ВЛКСМ Марказий Комитетининг биринчи секретари С. П. Павлов кўрсатилди.

Минск область коммунистик ташкилотидан СССР Олий Советига сайлов ўтказувчи Марказий сайлов комиссияси составига Белоруссия Компартияси Минск область комитетининг биринчи секретари И. Е. Поляков кўрсатилди. (ТАСС).

Ўзбекистон ССР Соғлиқни сақлаш министрлиги рентгенология, радиология ва онкология илмий-текшириш институти коллективи рак касалликларини даволаш борасида тадқиқотлар олиб бормоқда. Суратда: профессор Ж. Абдурасулев (юқорида) ва ультратовуш диагностикаси лабораториясининг мудири А. Фозилов ўртоқлар лабораторияда.

Пастдаги суратда: Тошкент экскаватор заводи маркаси босилган агрегатлар заказчиларга томон жўнаб кетаяпти.

М. Нуриддинов, Б. Мазур фотолари.

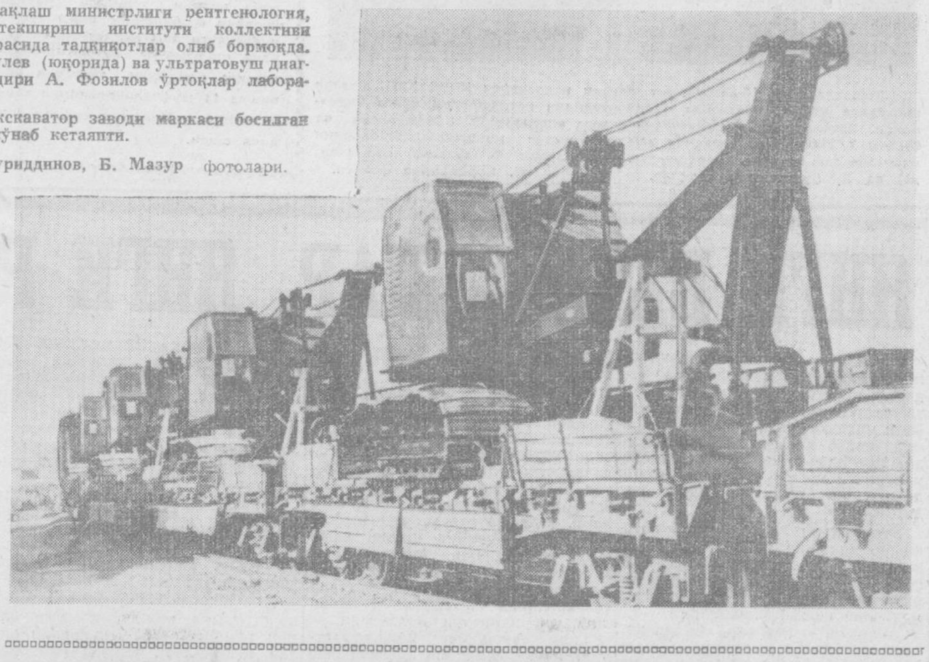

СЪЕЗД АРАФАСИДА

КПСС XXIII съездини муносиб меҳнат совғалари билан кутиб олиш учун социалистик мусобақани кучайтириб юборган Чирчиқ шаҳрининг ишчи ва хизматчилари бешйилликнинг дастлабки квартали планларини муддатидан олдин бажариш тадбирларини кўрмоқдалар. «Узбекуголь» трестига қарашли 9-участка коллективи квартал планини муваффақият билан адо этди.

Участка газчилари шу йилнинг ўтган 2,5 ойи ичида 3500 метр янги газ линияси қуриб фойдаланишга топширдилар. Бу пландагидан 1500 метр кўпдир.

Участка план бўлимининг маълумотига кўра корхона фондига 40 минг сўм фойда кирган.

Азамат қурувчилар съезд очиладиган кунгача яна 10 минг сўм соф фойда олишмоқчи. Бунга улар, асосан сермеҳнат ишларни механизациялаш, меҳнатни рационал ташкил этиш туфайли эришмоқдалар. Участканинг Анна Шваб, Валентин Казбулатов, Елена Освальд каби ижодкор рационализаторлари корхона экономикасини юксалтиришга салмоқли ҳисса қўшмоқдалар.

Ш. ҚОСИМОВ.

КУН ТАРТИБИДА — СОЦИАЛ ТАЪМИНОТ МАСАЛАЛАРИ

Республикада пенсия ва давлат нафақалари тўлаш учун ҳар йили 277 миллион сўм сарфланмоқда. Ишчилар ва хизматчилар билан бир қаторда, колхозчилардан 382 минг киши ҳам пенсия билан таъминланмоқда. Ўзбекистон ССР социал таъминот органлари ходимларининг 22 мартда бўлиб ўтган республика кенгаш-семинарида ана шу рақамлар тилга олинди.

Кенгашни республика Министрлар Совети раисининг биринчи ўринбосари М. М. Мусахонов очди. Ўзбекистон ССР социал таъминот министри В. С. Содиқова доклад қилди.

Кенгаш қатнашчилари 1965 йилги иш якунларини таҳлил қилдилар, пенсия ишини янада такомиллаштириш соҳасидаги ўз вазифаларини муҳокама қилдилар.

Социал таъминот органларининг ходимлари пенсия ва давлат нафақалари белгилаш ва тўлашга доир бир қанча масалалар юзасидан лекция ва докладлар тинглайдилар.

* * *

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг раиси Ё. С. Насриддинова 22 мартда социал таъминот ходимларининг катта бир группасига республика Олий Совети Президиумининг Фахрий ёрлиқларини топширди. (ЎзТАГ).

ЧОРВАДОРЛАР РАПОРТИ

ЧУҚУРСОЙ. Калинин районининг паррандачилари давлатга тухум сотиш биринчи квартал топшириғини областда биринчи бўлиб муддатидан олдин бажардилар. Пойтахт меҳнаткашларига 2.042 минг дона, ёки ўтган йилнинг шу давридагидан икки баравар кўп тухум етказиб берилди.

ЯНГИБОЗОР. Юқори Чирчиқ районидаги колхоз ва совхозларнинг чорвадорлари давлатга сут сотиш биринчи квартал топшириғини муддатидан олдин бажардилар. Улар тайёрлов пунктларига 1.275 тоннадан кўпроқ сут топширдилар.

ОҚҚЎРҒОН. Оққўрғон районидаги хўжаликларнинг чорвадорлари давлатга гўшт сотиш биринчи квартал планини бажардилар. Сут сотиш топшириғи ҳам бажарилди. (ЎзТАГ).

КОЛЛЕКТИВ АҲДИ

— Ўтган йили корхонамиз рационализатор ва ихтирочилари чакки ишлашмади, — дейди фабрика бош инженери ўртоқ А. Ҳамидов. — Улар жорий этган янгиликлар билан 20 минг сўмликдан зиёдроқ иқтисодий фойда кўрилди. Меҳнат унумдорлиги ошди, маҳсулот таннархи арзонлашди.

Дарҳақиқат Келесдаги жунни қайта ишлаш фабрикасида барча ишлар тўла механизациялаштирилган. Техника шарофати билан корхона аҳли ой сайин қувончли натижаларни қўлга киритмоқда. Фабрикада янги йилнинг дастлабки икки ойлик топшириғи ортиғи билан бажарилди. Планга қўшимча равишда 1500 сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарилди. Х. Рўзиева, Н. Лозина, А. Шодиев каби илғор ишчилар эришилаётган муваффақиятларга айниқса катта ҳисса қўшмоқдалар.

КПСС Марказий Комитети сентябрь Пленуми қарорлари асосида корхонада қатор тадбирлар амалга оширилди. Илгариги ишбай усулидан ҳозир мукофот-ишбай усулига ўтилган.

Коллектив шу кунларда биринчи квартал топшириғини бажариш арафасида турибди. Ишчилар квартал планига қўшимча равишда 2 минг сўмликдан кўпроқ маҳсулот ишлаб чиқаришга аҳд қилишган.

А. ОБИДХЎЖАЕВ.

ШАХТЁРЛАР ВАХТАДА

Оҳангарондаги кўмир разрези ишчилари, инженер-техник ходимлари ва хизматчилари партия XXIII съездига муносиб тортиқлар билан келмоқдалар. Разрез, участка ва бригадаларда ана шу улуғ санани катта-катта ютуқлар билан кутиб олиш юзасидан социалистик мусобақа тобора авж олаяпти. Илғор иш методлари оммалаштирилаётир. Кончиларнинг меҳнат шароити яхшиланмоқда. Натижада, шу йилнинг январь ойи кўмир қазиб чиқариш плани муддатидан беш кун илгари адо этилди.

Кончилар февраль ойида иш суръатини янада тезлаштирдилар. Шу туфайли февраль ойининг ўн кунида кўмир қазиб чиқариш бўйича 12 кунлик топшириқни дўндириб қўйишди. Шаҳардаги кўмир саноати корхоналари ўртасида бошланган мусобақада пешқадамлик қилишмоқда бу азаматлар.

Шахтерлар беш йилликнинг дастлабки йилини яхши кўрсаткичлар билан якунлашга аҳд қилишган. Йиллик кўмир қазиб чиқариш планини 21 декабргача бажариш ва қолган кунлар ичида 120 минг тонна ёқилғини халқ хўжалигига етказиб бериш мажбуриятини олганлар.

И. АҲМЕДОВ,
«Тошкент ҳақиқати»нинг штатсиз мухбири.

ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ «ЗАНГОРИ ЭКРАН»ДА

Кеча пойтахт области вакиллари Тошкент телевидение студиясининг меҳмони бўлишди. Улар КПСС XXIII съезди арафасида областимиз меҳнаткашларига атаб тайёрланган махсус эшиттиришда қатнашдилар.

«Зангори экран»ларда «Менинг Тошкентим» ҳужжатли фильмидан олинган кадрлар кўринади. Севимли шаҳар ҳақидаги қўшиқнинг куйи янграйди. Артист Э. Мирсаидов Султон Акбарийнинг Тошкентга бағишланган янги шеърини ўқийди.

Диктор Урта Осиёнинг йирик индустриал маркази бўлган республикамиз пойтахти ва пойтахт области ҳақида сўзлайди. У телетомошабинларни эшиттиришда қатнашаётган область вакиллари билан таништиради. Улар орасида область партия комитетининг биринчи секретари М. А. Абдураззоқов, Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг президенти О. С. Содиқов, Урта Чирчиқ районидаги Терешкова номли колхоз раиси Умри Ҳасанова, шоир Ҳамид Ғулом, Чирчиқ электрохимия комбинатининг директори Воҳид Қодиров, бекободлик таниқли прокатчи, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Саид Нуриддинов, Бекобод районидаги Ленин номли колхоз звено бошлиғи Абдубашор Усмонов, «Қорасув» совхози партия ташкилотининг секретари Мастура Ёқубовалар бор.

Биринчи бўлиб ўртоқ М. А. Абдураззоқов сўз олади. У область саноати ва қишлоқ хўжалигининг муваффақиятлари ҳақида, пойтахт области коммунистларининг меҳнаткашларни янги беш йилликнинг биринчи йили планини бажаришга қандай сафарбар қилаётганлиги ҳақида гапириб беради. Саноат ва қишлоқ хўжалик вакиллари бирин-кетин суҳбатга қўшиладилар. Академик О. С. Содиқов пойтахт илмий ходимлари партия XXIII съездини қандай муваффақиятлар билан кутиб олаётганликлари ҳақида ҳикоя қилади.

Шоир Ҳамид Ғулом Тошкентга бағишланган янги шеърини ўқиб беради. Сўнгра химиклар шаҳри Чирчиқ, металлурглар шаҳри Олмалиққа бағишланган телеочерклар кўрсатилди. КПСС XXIII съезди делегати, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Абдулла Ортиқовга бағишланган очерк ҳам яхши таассурот қолдирди.

Эшиттиришда Ўзбекистон Давлат филармонияси артистлари ва область бадиий ҳаваскорлари иштирок этдилар.

Тошкент телевидение студиясининг бу эшиттириши катта муваффақият билан ўтди.

СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИДА

ИТТИФОҚ СОВЕТИГА ВА МИЛЛАТЛАР СОВЕТИГА САЙЛОВ ЎТКАЗУВЧИ САЙЛОВ ОКРУГЛАРИ

СССР Конституциясининг 34-моддасига ҳамда «СССР Олий Советига сайлов тўғрисида Низом»нинг 24 ва 26-моддаларига асосан, СССР Олий Совети Президиуми 1966 йил 22 мартдаги Фармони билан СССР Олий Советининг Иттифоқ Советига сайлов ўтказувчи 767 сайлов округини, шу жумладан Ўзбекистон ССР бўйича қуйидаги сайлов округларини тузди:

ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ

620. **Тошкент-Ленин сайлов округи** (маркази — Тошкент шаҳри).

Тошкент шаҳрининг Ленин ва Фрунзе районлари.

621. **Тошкент-Киров сайлов округи** (маркази—Тошкент шаҳри).

Тошкент шаҳрининг Киров ва Куйбишев районлари.

622. **Тошкент-Октябрь сайлов округи** (маркази — Тошкент шаҳри).

Тошкент шаҳрининг Октябрь районн.

623. **Тошкент-Чилонзор сайлов округи** (маркази— Тошкент шаҳри).

Тошкент шаҳрининг Чилонзор районн.

624. **Ангрен сайлов округи** (маркази—Ангрен шаҳри).

Ангрен, Янгиобод шаҳарлари билан Красногорский, Чиғириқ поселкалари ва Ўрта Чирчиқ районн.

625. **Бўка сайлов округи** (маркази—Бўка қишлоғи).

Олмалиқ шаҳри билан Оҳангарон поселкаси, Бекобод шаҳри ҳамда Бекобод ва Бўка районлари.

626. **Калинин сайлов округи** (маркази—Тошкент шаҳри).

Калинин ва Ўрта Чирчиқ районлари.

627. **Чирчиқ сайлов округи** (маркази—Чирчиқ шаҳри).

Чирчиқ шаҳри билан Чорвоқ поселкаси ва Оржоникидзе районн.

628. **Янгийўл сайлов округи** (маркази—Янгийўл шаҳри).

Янгийўл шаҳри ҳамда Оққўрғон ва Янгийўл районлари.

СССР Конституциясининг 35-моддасига ҳамда «СССР Олий Советига сайлов тўғрисида Низом»нинг 25 ва 26-моддаларига асосан СССР Олий Совети Президиуми 1966 йил 22 мартдаги Фармони билан Миллатлар Советига сайлов ўтказувчи 750 сайлов округини, шу жумладан Ўзбекистон ССР бўйича қуйидаги сайлов округларини тузди:

114 **Тошкент-Ленин сайлов округи** (маркази—Тошкент шаҳри).

Тошкент шаҳрининг Ленин ва Фрунзе районлари.

115. **Тошкент-Киров сайлов округи** (маркази —Тошкент шаҳри).

Тошкент шаҳрининг Киров ва Куйбишев районлари.

116. **Тошкент-Октябрь сайлов округи** (маркази—Тошкент шаҳри).

Тошкент шаҳрининг Октябрь ва Чилонзор районлари.

117. **Ангрен сайлов округи** (маркази—Ангрен шаҳри).

Ангрен, Янгиобод шаҳарлари билан Красногорский, Чиғириқ посёлкалари ҳамда Тошкент областининг Ўрта Чирчиқ районн.

118. **Бўка сайлов округи** (маркази — Бўка қишлоғи).

Олмалиқ шаҳри билан Оҳангарон посёлкаси, Бекобод шаҳри ва Тошкент областининг Бекобод ҳамда Бўка районлари.

119. **Калинин сайлов округи** (маркази — Тошкент шаҳри).

Тошкент областининг Калинин ва Юқори Чирчиқ районлари.

120. **Чирчиқ сайлов округи** (маркази — Чирчиқ шаҳри).

Чирчиқ шаҳри билан Чорвоқ посёлкаси ва Тошкент областининг Оржоникидзе районн.

121. **Янгийўл сайлов округи** (маркази — Янгийўл шаҳри).

Янгийўл шаҳри ва Тошкент областининг Оққўрғон ҳамда Янгийўл районлари.

Хесус Фариа Москвада

МОСКВА, 21 март. (ТАСС). Жаҳон жамоатчилигининг талабига биноан, Венесуэла турмасидан озод қилинган Венесуэла Компартияси Марказий Комитетининг Бош секретари Хесус Фариа бугун Римдан Москвага келди.

Урта Чирчиқ районидаги Ленин номли колхозда чигит экиладиган ерлар самолёт билан ўғитланмоқда. М. Нуриддинов фотоси.

ПАСТ-БАЛАНД ЕРЛАРНИ ҚАНДАЙ ЎҒИТЛАШ КЕРАК

Ер — деҳқоннинг энг катта бойлиги. Халқимиз уни ҳазина деб бежизга айтмайди. Ҳар бир қарич ердан унумли фойдаланаётган деҳқонлар баракали хирмон кўтариб, эл бойлигига бойлик қўшмоқдалар. Лекин, ҳозирча ҳамма жойда ҳам ердан тўла фойдаланилаяпти, деб бўлмайди. Ўзбекистоннинг, жумладан областимизнинг суғориладиган каттагина ер майдонлари сизот сувлари узоқ бўлган ирригация эрозиясига — суғориш вақтида тупроқнинг ювилиб кетишига мойил ерлардир. Ана шундай ерларга ҳам чигит экилиб, пахта етиштирилаяпти. Лекин баланд-паст ерларнинг бир қисмида ҳосил яхши бўлса, бир қисмида мўлжалдагидай бўлмаяпти. Бунинг сабаби нимада? Сабаби шундаки, бир-бирини кесиб ўтадиган баланд-пастликлардаги ғўза озиқлантирилаётганида ўғитнинг ювилиб кетиши ва бир жойга бориб тўпланиб қолиши ҳисобга олинмайди.

Суғориш даврида қия ернинг юқори қисмидаги тупроқнинг майда механик элементларини, улар билан биргаликда озуқа моддаларини сув ювиб кетади. Бу элемент ва моддалар қияликнинг пастки қисмига тушиб, у ерни бойитади. Шундай қилиб бир пайкалнинг ўзида ҳосилдорлик хилма-хил бўлиб қолади.

Майдоннинг ҳамма еридан бир хил юқори ҳосил олиш учун минерал ўғитларни табақалаштириб солиш керак. Биз ўтказган тадқиқотлардан шу нарса маълум бўлдики, агар ер одатдагича ўғитланадиган бўлса, қияликнинг юқори қисмидаги ҳосил пастки қисмидаги ҳосилга нисбатан гектар бошига 8—10 центнер кам бўлади. Шундан кейин биз минерал ўғитларнинг йиллик нормасини қияликнинг муайян қисмлари бўйича табақалаштириб солишга қарор қилдик.

Майдоннинг қиялиги 2—2,5 градус атрофида бўлган юқори қисмининг ҳар гектарига 200 килограммдан, ўрта қисмига 150 килограммдан, қуйи қисмига эса 50 килограммдан азот солдик. Ўғитнинг бундай тақсимланиши бутун қиялик бўйича қарийб бир хил ҳосил етиштириш имконини берди. Қияликнинг юқори қисмидан гектар бошига 44,1 центнердан, ўрта қисмидан 45,4 центнердан, қуйи қисмидан эса 44,9 центнердан пахта ҳосили олдик. Юқори томонга солинадиган азотнинг йиллик нормасини 300 килограммга кўтарганимизда пахта ҳосилдорлиги 48,9 центнерга етди.

МУТАХАССИС МАСЛАҲАТИ

Энди шундай бир савол туғилиши мумкин: ғўзани озиқлантириш пайтида қияликнинг турли қисмлари бўйича ўғитлашни қандай қилиб табақалаштириш керак? Бу қийин иш эмас. Масалан дейлик, қияликнинг юқори қисмига солинадиган азотнинг йиллик нормасини гектар бошига 250 килограмм, ўрта қисмига 150 килограмм ва қуйи қисмига 50 килограмм қилмоқчисиз. Бунинг учун чигит экишдан олдин юқори қисмнинг кўндаланги бўйлаб гектар бошига 150 килограммдан, ўрта қисмга 50 килограммдан азот соласиз. Қуйи қисмига эса азот йиллик нормасини 50 килограммини ҳар бир гектар майдонга озиқлантириш пайтида соласиз.

Ўғитни чигит экишдан олдин ер юзасига солса ҳам бўлади, экиш олдидан ишлатиладиган қуроллар ёрдамида тупроқнинг устки қатламига солса ҳам бўлади. Шундай қилиб ғўзани озиқлантириш учун юқори ва ўрта қисмларнинг ҳар гектарига юз килограммдан, қуйи қисмга эса 50 килограммдан азот қолади.

Биринчи озиқлантиришда (ғўзада 3—4 тадан чинбарг пайдо бўлганда) оддий культиватор ёрдамида қияликнинг узунаси бўйлаб ҳамма ерга 50 килограммдан азот солиш мумкин. Юқори ва ўрта қисмлардаги ғўзани шоналаш ва гуллай бошлаш даврида гектар бошига 50 килограммдан ўғит билан иккинчи марта озиқлантирилади.

Ўғитлаш агрегатида ўтирган прицепчи қиялик қисмларининг чегарасини жуда яхши билиши керак. Қуйи қисмнинг чегарасига еткач, у ўғитлагич аппаратни ишдан тўхтатиши лозим.

Паст-баландликлардан иборат бўлган ерларни ана шундай йўл билан табақалаштириб озиқлантирилса, майдоннинг ҳамма қисмидан баббаравар мўлжалдаги ҳосилни олиш мумкин бўлади. Деҳқонларимиз ирригация эрозиясига мойил ерларнинг унумдорлигини оширишда табақалаштирилган ўғитлаш усулидан кенг фойдалансалар яхши бўлади.

С. МАЙЛИБОЕВ,
Бутуниттифоқ пахтачилик илмий-текшириш институтининг илмий ходими.

БЕШЙИЛЛИК МАРРАЛАРИ

КПСС XXIII СЪЕЗДИ ДИРЕКТИВАЛАРИ ЛОЙИҲАСИ УМУМХАЛҚ МУҲОКАМАСИДА

ТОШКЕНТ САНОАТИ ҲАҚИДА МУЛОҲАЗА

Мамлакат халқ хўжалигини 1966-1970 йилларда ривожлантириш беш йиллик плани юзасидан КПСС XXIII съезди Директивалари лойиҳаси Тошкент саноатининг юксалиши учун янги уфқлар очиб беради. Халқ хўжалиги эҳтиёжлари учун буюмлар ишлаб чиқариш кўпаяди, қатор янги маҳсулотларни тайёрлаш йўлга қўйилади. Саноат маҳсулоти ишлаб чиқаришини кўпайтириш асосан мавжуд бўлган завод-фабрикаларни реконструкция қилиш, уларда янги қувватларни, асбоб-ускуналарни ишга тушириш, мавжуд машина-механизмларни модернизациялаш ҳисобига бўлади.

Албатта бу ишларни амалга оширишда уларнинг кам маблағ сарфлаб энг кўп самара берадиган йўлларини қўллаш мақсадга мувофиқдир. Бу муҳим ишда пала-партишликка, чалкашликларга йўл қўйиш ярамайди. Давр талаблари, экономикамиз эҳтиёжларини чуқур ўрганиш зарур. Шу муносабат билан ушбу мақолада айрим масалалар ҳақидаги мулоҳазаларимизни баён этмоқчимиз.

Ҳаммага маълумки, Тошкент республиканинггина эмас, балки Ўрта Осиёнинг энг йирик саноат маркази ҳисобланади. Шаҳарда саноат ишлаб чиқаришининг турли тармоқлари тараққий этган. Машинасозлик, оғир, энергетика, электротехника, енгил ва озиқ-овқат корхоналарнинг 400 таси ишлаб турибди. Бу корхоналарнинг ҳаммаси Улуғ Октябрь революциясидан кейин пайдо бўлди. Революциядан сўнг миллий ўлкалар хўжалиги, маданиятини юксалтиришга ёрдам берадиган, деҳқончиликни тубдан яхшилайдиган йирик завод ва фабрикалар қуриш Тошкентдан бошланди. Бу бежиз эмас эди, албатта. Шаҳарда малакали ишчи кучларининг борлиги, унинг атрофида кўпгина электростанцияларнинг барпо этилиши саноатнинг ривожланиши учун қулай шароит яратди. Республикада энг йирик Чирчиқ-Оҳангарон-Олмалиқ-Тошкент-Янгийўл-Бекобод кўп тармоқли ишлаб чиқариш комплекси вужудга келди. Бу шаҳарлар хўжаликда бир-бирини ўзаро тўлдирди.

Ҳозирги вақтда Тошкент саноати 70 хил тармоққа эга. Уларда республикадаги ишчи кучининг 36 проценти меҳнат қилмоқда, Ўзбекистонда ишлаб чиқарилаётган ялпи саноат маҳсулотининг 37 проценти тайёрланаётир. Тошкент эндиликда дунёнинг энг чекка, ҳатто ривожланган капиталистик мамлакатларига ҳам ўзининг аъло сифатли саноат маҳсулотларини юбориб турибди.

Индустриянинг бундай тез суръатлар билан юксалиши жуда катта муваффақиятларга олиб келди, албатта. Лекин бу соҳада маълум нуқсон ва камчиликларга ҳам йўл қўйилди. Аввало шуни айтиш керакки, бу ерда қурилган ёки кўчириб келтирилган корхоналарнинг жойланиши ва кенгайиши илмий-иқтисодий жиҳатдан тўла-тўкис асосланмади. Бу қатор чалкашликларга сабаб бўлган. Ёнма-ён жойлашган беш-олти ва ундан ҳам кўп корхоналар технологик жиҳатдан бир-бирига узвий боғланмади. Уларнинг ҳар бири ўз ҳолича ишлай бошлади. Хомашё ва материалларни мамлакатнинг жуда узоқ районларидан ташиб келтириш, тайёр маҳсулотни эса узоқ масофага юборишга мажбур бўлинди. Оқибатда маҳсулот таннархи ошиб кетди. Агар ёнма-ён жойлашган бир неча корхона технологик жиҳатдан ўзаро боғланганида эди, тамомила бошқа манзарани кўриш мумкин бўларди. Маҳсулот сифати шубҳасиз яхши, таннархи арзонроқ бўларди.

Тошкентда жуда йирик саноат корхоналари бор. Бу жуда яхши. Лекин айни вақтда кам қувватли, озгина ишчи кучи бўлган майда завод-фабрикалар ҳам йўқ эмас. 166 корхонани гуруҳлаш натижасида шу нарса маълум бўлдики, уларнинг 9 тасида ўрта ҳисобда 63 ишчи, 94 тасида 281, 37 тасида 667, 14 тасида 725 ишчи меҳнат қилади. Бунинг устига ана шу корхоналарнинг анчагина қисмида бир хил маҳсулотлар тайёрланади. Масалан, турли министрлик ва бошқармаларга қарашли корхоналарда 30 та қуйиш цехи бўлиб, уларда бир хил иш бажарилаётир.

Фикримизча, шаҳардаги эски, кучсиз, барча жараёнлар фақатгина қўл кучи билан бажариладиган корхоналарни тугатиш вақти етиб келди. Уларнинг бир қисмини ишчи кучи резервлари мавжуд бўлган кичик шаҳарларга кўчириш, айримларини бир-бирига қўшиб ихтисослаштирилган йирик индустрия заводларини барпо этиш зарур. Шундай қилинганида кўп жиҳатдан ютилларди, унинг фойдаси кўп бўлур эди.

КПСС Марказий Комитетининг сентябрь Пленуми саноат корхоналари фаолиятининг янги тартибини белгилаб, завод-фабрикаларнинг ривожланиши учун қулай шароитлар вужудга келтирди. Пленум қарори билан амалга оширилаётган иқтисодий ислоҳот экономиканинг юксалиши учунгина хизмат қилиб қолмай жуда катта тарбиявий аҳамиятга ҳам эгадир. Ҳар бир меҳнаткашнинг ўз иши натижасидан моддий манфаатдорлигининг оширилиши меҳнат интизомини мустаҳкамлашга, маҳсулотнинг кўплаб ва сифатли тайёрланишига ёрдам беради.

САНОАТ

Шу ерда бир мисол устида тўхтамоқчиман. Тошкент завод-фабрикаларида меҳнат қилаётган ишчиларнинг меҳнат дафтарчалари кўздан кечирилганда шу нарса маълум бўлдики, бу корхоналарда ишлаётган аҳолининг учдан икки қисми турли сабабларга кўра иш жойини тез-тез ўзгартириб турган. Ишчи кучининг қўнимсизлиги корхоналарга катта зарар келтирган, барчасида иш суръатини сусайтиришга, меҳнат унумдорлигини пасайтиришга, меҳнат кунларининг йўқолишига олиб келган. Шундай аҳвол деярли ҳамма машинасозлик, тўқимачилик ва енгил саноат корхоналарида рўй бермоқда. 1-пойафзал ва тикув фабрикаларида ҳар йили 250-350 ишчи ишга кириб 350-450 ишчи бўшаб кетмоқда.

Бунга хотима бериш учун аввало корхоналар фаолиятини яхшилаш, уларнинг рентабеллилигини ошириш зарур. Шунга эришилса, ишчилар, инженер-техник ходимларнинг ҳам иш ҳақи ортади. Бу ўз навбатида меҳнат интизомини яхшилайди. Натижада ишчилар меҳнат жойини ўзгартираверишга хотима берадилар. Лекин шуни ҳам ҳисобга олиш керакки, фақатгина моддий манфаатдорликнинг ўзи беқарорликни тугатиш учун кифоя қилмайди. Унга қўшимча малакасиз ёки касбсиз кишиларга маълум ҳунарлар ўргатиш зарур. Бунинг учун корхоналар ҳузурида ўқув комбинатлари тузиш, турли-туман курслар ташкил қилиш лозим. Бу курсларда меҳнаткашларга касб ўргатиш керак.

Республика халқ хўжалигида меҳнат қилаётган инженерларнинг 53 проценти, 43 процент мастер ва токарлари, 77 процент фрезерчилари, 30-33 процент слесарь, техник, ёғочсозлари, 40-53 процент тикувчи, кўнчи, пойафзалчилар ва матбаачилар ишлаб турибди. Бу жуда катта куч. Ундан ишнинг кўзини билиб, оқилона фойдаланиш саноат ишлаб чиқаришининг юксалишида муҳим роль ўйнайди. Лекин масаланинг иккинчи томони бор. Шаҳар саноатида ишлаётган меҳнаткашларнинг уч проценти олий ва олти проценти махсус ўрта маълумотли, холос. Саноатда бир олий маълумотли мутахассисга 31 ишчи, қурилишда 32, транспортда 46, савдода 178 киши тўғри келади. Бу жуда кам. Шу сабабли корхоналаримизда тайёрланаётган маҳсулот сони, сифати жиҳатидан мамлакатимизнинг бошқа шаҳарларидагига қараганда анча орқада қолганмиз.

Саноат ишлаб чиқаришнинг янги тартиби жорий қилиниши муносабати билан кўплаб иқтисодчи, планлаштириш кадрлари бўлишини талаб этади. Шунинг учун ҳам республикамиздаги мавжуд техника олий ва ўрта махсус ўқув юртларида юксак малакали кадрлар тайёрлашни ҳар томонлама кенгайтириш зарур.

Узоқ йиллар мобайнида Тошкентда озиқ-овқат саноати корхоналари қурилишига асоссиз равишда эътибор берилмади. Бунинг устига шаҳар аҳолисининг сони 1939 йилдагига қараганда икки марта кўпайди. Демак, аҳолининг истеъмол талаблари ҳам ортди. Шаҳар атрофидаги аҳолининг озиқ-овқат маҳсулотларига нисбатан эҳтиёжини қондириш ҳам Тошкент саноати зиммасига тушди. Пойтахт аҳолиси эҳтиёжини таъминлаш учун ишлайдиган хизматчилар ҳам кам. Шуни ҳисобга олиб янги беш йилликда шаҳарда истеъмол буюмлари, озиқ-овқат маҳсулотлари ишлаб чиқарувчи корхоналарни кўпроқ қуриш назарда тутилмоқда.

Саноат истиқболи шаҳар районларида эркаклар ва аёлларни уларга хос иш билан таъминлашни ҳисобга олиши керак. Ҳозирча аҳоли кўплаб яшайдиган районлар билан саноат ўртасида катта масофалар бор. Улар бир-биридан анча узоқ жойлашган. Ҳисоблар шуни кўрсатдики, шаҳардаги ҳар бир меҳнаткаш ишга келиб-кетиш учун йилига 800 соатгача беҳуда вақт сарфлашга мажбур бўлаётир. Бунинг устига бир жойда эркаклар учун иш бор бўлгани ҳолда аёлларга йўқ, иккинчи жойда эса аксинча. Бундан буён ана шу камчиликнинг олдини олиш зарур.

Келажакда Тошкентда аҳолига хизмат кўрсатмайдиган, унинг эҳтиёжи учун маҳсулот ишлаб чиқармайдиган корхоналар қуриш қонуний чеклаб қўйилиши лозим. Бунинг ўрнига бошқа йирик шаҳарлар сингари Тошкент атрофида ҳам йўлдош шаҳарчалар бунёд этилиши мақсадга мувофиқдир. Уларда саноат корхоналари қуриб, бу корхоналар маҳсулоти ва ишлаб чиқариш чиқиндиларидан тўла фойдаланиш йўлга қўйилиши керак.

Тошкентдаги саноат корхоналари турли министрлик ва бошқармаларга қарашли бўлиб, у ёки бу масалани ҳал қилишда шаҳар Совети билан ҳисоблашмай қўйиган. Натижада шаҳар экономикаси, хўжалиги ва ободончилигига катта зарар келмоқда. Кўпгина корхоналарнинг айби билан тупроқ, ҳаво ва сув ифлосланмоқда. Улар томонидан қурилган шаҳарчалар майда-чуйда. Шаҳарчаларда истиқомат қилувчилар учун коммунал қулайликлар етарли эмас. Бунинг устига корхоналарнинг посёлкалари шаҳарнинг бош плани асосида қурилмаган. Бундан буён ана шундай тартибсизликларга чек қўйиш керак. Саноатнинг янги тартибда ишлаши шубҳасиз корхоналарнинг рентабеллигини оширади. Завод ва фабрика территориясини, ишчилар шаҳарчаларини обод қилиш учун кўплаб маблағ ажратиш имкони яратилади. Корхоналар ўз посёлкаларини шаҳарнинг бош плани асосида Тошкент шаҳар Совети билан келишган ҳолда қуришлари зарур. Бу посёлкаларда истиқомат қилувчилар учун ҳам жуда кўп қулайликлар туғдиради.

Бизнингча, шаҳар саноати истиқболини белгилашда юқорида айтилган мулоҳазалар ҳисобга олинса яхши бўлур эди.

Э. ТОШБЕКОВ,
Ўзбекистон ССР Фанлар академияси ишлаб чиқариш кучларини ўрганувчи кенгашнинг старший илмий ходими.

Тошкентдаги 10-авторемонт заводи коллективи КПСС XXIII съезди шарафига меҳнат вахтасида туриб қувончли натижаларни қўлга киритмоқда. Эришилаётган муваффақиятларга оператор Ф. Шагивалиева ва бўёқчи Х. Луқмонова ўртоқлар ҳам ўзларининг муносиб ҳиссаларини қўшмоқдалар. Суратда: пешқадам ишчилардан Ф. Шагивалиева (чапда) ва Х. Луқмонова ўртоқлар. М. Нуриддинов фотоси.

ЧИДАМЛИ ВА БЕЖИРИМ

КПСС Марказий Комитети сентябрь Пленуми қарорларини изчиллик билан амалга ошираётган Тошкентдаги 2-пойафзал фабрикаси ишчилари, инженер-техник ходимлари дуруст ютуқларни қўлга киритяптилар. Корхонада ишлаб чиқариш технологиясини механизациялаш, маҳсулот сифатини яхшилаб, таннархини арзонлаштиришга алоҳида эътибор беріляпти.

— Илгарилари цехимизда пойафзаллар юзини тешиб гул солиш ишлари қўлда бажариларди. Бу операцияда уч киши доимо банд бўларди,— дейди 3-цех смена мастери ўртоқ С. Алешина.— Ҳозир эса бу операцияни Чехословакиядан келтирилган пресс-машина бажаряпти. Ўша иш билан банд бўлган кишилар эса бошқа участкаларга ўтказилди. Туфлиларнинг орқа чокини текислаб пардоз берувчи машинанинг ишга туширилганлиги ҳам меҳнатимизга барака киритмоқда. Бу янгиликлар эвазига ҳар куни қўшимча равишда 11 жуфтдан пойафзал тайёрланмоқда, Маҳсулот сифати эса анча ошди.

Ҳозирги кунда корхона цехларида ёзги мавсумда кийиладиган пойафзаллар ишлаб чиқариш кенг йўлга қўйилган. 4-цех шундай мавсумий туфлилар ишлаб чиқаришга ихтисослаштирилган. Ўтган йили икки хил моделда маҳсулот тайёрланган бўлса, ҳозир эса беш хил моделда туфлилар тикилмоқда. Бу ерда Ўрта Осиёда биринчи бўлиб аёллар ёзги туфлисига пуркагичлар ёрдамида бўёқ беріляпти. Ёғоч пошна ўрнатиш аллақачон технологиядан чиқиб кетган. Унинг ўрнига енгил ва арзон бўлган пластмасса ишлатиляпти. Товон томонига эса химиявий юмшоқ сунъий чарм қопланяпти.

Корхона аҳли шу кунларда КПСС XXIII съезди шарафига ўзаро социалистик мусобақани кенг қулоч ёйдирмоқда. Янги йилнинг ўтган ойлари топшириғи ортиғи билан адо этилди. Н. Расулев, Т. Жўраев, Қ. Оқилов каби пешқадамлар март ойи планини ҳам барвақт бажариш ва партиямиз XXIII съездини қўшимча маҳсулотлар ишлаб чиқариш билан кутиб олиш учун курашмоқдалар.

М. АЛИМОВА.

ЯНГИ ВАЗИФАЛАР, ЯНГИ РЕЖАЛАР

Ўтган етти йилликда шаҳримиз меҳнаткашлари хўжалик ва маданий қурилиш соҳасида анчагина ютуқларни қўлга киритдилар. Етти йиллик план топшириқлари муддатидан анча илгари бажарилди. Шу йиллар мобайнида саноат маҳсулоти ишлаб чиқариш ҳажми деярли уч баравардан зиёд ортди.

Ўтган йили саноат маҳсулоти ишлаб чиқариш ҳажми ундан аввалги йилдагига қараганда 21 процент кўпайди, пландан ташқари 2 миллион сўмликдан ортиқ маҳсулот ишлаб чиқарилди.

Айниқса, гидролиз заводи, ғишт заводлари бошқармаси, колбаса-экспериментал заводи ва бошқа корхоналарнинг коллективлари унумли меҳнат қилиб, юқори кўрсаткичларга эришдилар. Етти йилликда жуда кўп янги ишлаб чиқариш қувватлари фойдаланишга топширилди.

Бир сўз билан айтганда шаҳримиз меҳнаткашлари етти йилликни салмоқли ютуқлар билан якунладилар.

Шу кунларда ҳамма ерда КПСС XXIII съезди шарафига социалистик мусобақа авж олдирилган, барча совет кишилари қатори шаҳримиз меҳнаткашлари ҳам бу социалистик мусобақага қўшилиб меҳнат қилмоқдалар. Улар КПСС XXIII съезди Директивалари лойиҳасини қизғин кутиб олдилар. Жойларда лойиҳа активлик билан муҳокама қилинмоқда, жуда кўп имкониятлар, резервлар очиляпти.

Шаҳримиз меҳнаткашлари янги вазифалар, янги режаларни амалга ошириш иштиёқи билан меҳнат қилмоқдалар. Бу режалар КПСС XXIII съезди Директивалари лойиҳасида кўрсатиб берилган. Лойиҳада саноат, қишлоқ хўжалиги, қурилишни бундан буён янада ривожлантиришнинг йўллари айтилган.

Хўш, янги беш йиллик Янгийўл шаҳар меҳнаткашлари учун нималар беради? Ҳеч бир иккиланмасдан айтиш мумкинки, беш йилликнинг ҳар бир йили экономиканинг барча соҳасини юксалтиришда янги бир босқич бўлади.

Янги беш йилликда шаҳар меҳнаткашлари олдида ғоят катта ва масъулиятли вазифалар турибди. Биз бу вазифаларни яқинда бўлиб ўтган шаҳар партия-хўжалик активи йиғилишида муҳокама қилиб, маслаҳатлашиб олдик. Актив қатнашчилари белгиланган бу вазифалар бажарилиши мумкин бўлган, реал вазифалар деб тасдиқладилар. Булар нималардан иборат?

Беш йилликда шаҳримиз қиёфаси ҳар жиҳатдан ўзгаради, завод ва фабрикалар ва бошқа ишлаб чиқариш объектларининг кўлами кенгаяди. Шу йилнинг ўзидаёқ республикада энг йирик ҳисобланган ремонт-механика заводи қуриб битказилади ва фойдаланишга топширилади. Бу завод зиммасига ғоят масъулиятли вазифа, яъни қурилиш механизмлари, экскаваторлар, автомобиль кранларини ремонт қилиш вазифаси юклатилади. Демак, айтиш мумкинки, завод ишга тушгач, қурилиш ишларининг суръатини тезлаштириш ва сифатини яхшилаш имкониятлари яратилади.

Ғишт заводлари бошқармасининг ишлаб чиқариш қуввати беш йилликда анча ўсади. Бунинг учун ҳозирданоқ зарур тадбирлар кўрилмоқда. Бошқармада шу йилнинг биринчи ярмида 25 минг

ЯНГИЙЎЛ ШАҲРИ БЕШЙИЛЛИКДА

дона ғишт пишириш қувватига эга бўлган печ ишга тушади. Келгуси йили яна шундай печлардан биттасини қуриш мўлжалланади. Шундан сўнг, ғишт заводлари 160-170 миллион дона ғишт пишириш қувватига эга бўладилар.

Кондитер фабрикаси районида йилига 6 минг тонна озуқа ачитқиси ишлаб чиқарадиган завод қад кўтармоқда.

Беш йилликда шаҳардаги мавжуд саноат корхоналарининг ишлаб чиқариш қуввати янада ортади. Жумладан, этил спирти ишлаб чиқариш 21 процент, озуқа ачитқиси ишлаб чиқариш 35 процент, ўсимлик мойи ишлаб чиқариш 16 процент, хўжалик совунлари ишлаб чиқариш 20 процент ўсади. Колбаса маҳсулотлари ишлаб чиқариш ярим баравар, нон маҳсулотлари ишлаб чиқариш 28 процент, метиз 66 процент, кондитер маҳсулотлари ишлаб чиқариш 34 процент кўпаяди.

Директивалар лойиҳасида қурилиш ишлари кўламини кенгайтириш ва сифатини яхшилашга алоҳида аҳамият берилган. Бу соҳада Янгийўл шаҳрида ҳам катта ишлар амалга оширилади. Бир қатор маданий-маиший хизмат кўрсатувчи объектлар—турар-жой бинолари қурилиб, фойдаланишга топширилади.

Беш йилликда шаҳарда капитал қурилишига 32 миллион сўм сарфлаш кўзда тутилади. Бу пулнинг 17 миллион сўми саноат қурилишига, 4 миллион сўми маданий-маиший қурилишга, 6 миллион сўм турар-жой бинолари қурилишига, 5 миллион сўм ободончилик ишларига сарф қилинади.

Гидролиз заводида янги мазит хўжалиги қурилиб, фойдаланишга топширилади. ТЭЦ қуввати 1,8 баравар ошади ва бир соатда 75 тонна технологик буғ ишлаб чиқаради.

Бир қанча корхоналарни реконструкция қилиш, ҳозирги замон техника асбоб-ускуналари билан таъминлаш, уларда рационализаторлик ва ихтирочилик ҳаракатларини кенг кўламда авж олдириш учун қулайликлар яратилади. Масалан, ёғ-мой комбинатининг рафинация цехи реконструкция қилинади. Унинг ишлаб чиқариш қуввати суткасига 120 тоннага етказилади. Корхонада янги цех ишга туширилади.

Шаҳардаги бошқа қатор корхоналарда ҳам маҳсулот тайёрлашни кўпайтириш, унинг таннархини арзонлаштириш ва меҳнат унумдорлигини оширишни кўзда тутадиган янги-янги тадбирлар амалга оширилади.

Беш йилликда шаҳар алоқаси ҳам кескин ривожланади: уч минг точкали автомат-телефон станциясига эга бўлган алоқа уйи қуриб битказилади. Шаҳар меҳнаткашларига 400 ўринли иккита кинотеатр, ҳар бири 964 ўқувчига мўлжалланган иккита мактаб совға қилинади. Шунингдек, болалар боғчаси, ҳаммом, касалхона, 100 ўринли уч қаватли меҳмонхона қурилади.

1966—1970 йиллар ичида Янгийўл шаҳрини канализациялаш иши тугалланади. 26 километр газопровод ўтказилади. Шаҳарда турар-жой бинолари қурилиши кўпаяди. Меҳнаткашларнинг маданий ва маиший турмушини ҳар жиҳатдан яхшилаш учун ҳам беш йилликда катта ишлар амалга оширилади.

Шаҳримизда 1966—1970 йилларда бажариладиган вазифалар, янги режалар қисқача қилиб айтганда ана шулардан иборат. Ҳозирги пайтда ҳар бир корхона, ҳар бир муассаса коллективи бу вазифаларни бажариш юзасидан зарур тадбирларни кўрмоқда. Бошланғич партия ташкилотлари коллективнинг куч-ғайратини зиммага олинган план ва мажбуриятларнинг сўзсиз бажарилишига сафарбар этиш учун курашмоқдалар. КПСС XXIII съезди Директивалари лойиҳаси шаҳримиз меҳнаткашларининг кучига-куч ва ғайратига-ғайрат қўшди. Улар партия ва ҳукуматимизнинг ғамхўрлигига жавобан бугун кечагидан, эртага эса бугунгидан баракали меҳнат қилмоқдалар.

А. И. ЗОКИРОВ,
Янгийўл шаҳар партия комитетининг секретари.

ЁШ МАТЕМАТИКЛАР КЕЧАСИ

Тошкентдаги Ленин номли 28-мактаб ўқувчилари учун фаннинг турли соҳалари бўйича конференциялар, кечалар ўтказиш одат тусига кириб қолган. Яқинда улар улуғ ўзбек шоири Алишер Навоий туғилган куннинг 525 йиллигига атаб лирика кечаси ўтказган эдилар. Куни кеча эса, ўқувчилар «Ёш математиклар кечаси»га тўпландилар. 11-синф ўқувчилари С. Акбаров, М. Абдураҳмонова, Т. Хўжаевалар улуғ ўзбек математиги Муҳаммад-ал-Хоразмий ҳаёти ва алгебра фанининг равнақи учун қилган буюк ишлари ҳақида доклад қилдилар. Минбарга ўқувчиларнинг азиз меҳмони—математика фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг ҳақиқий аъзоси С. Х. Сирожиддинов чиқади. У математика фани ҳамда ўзининг илмий ишлари ҳақида сўзлаб берди. Кечага таниқли математикнинг шогирдлари, фан кандидатлари, аспирантлар ҳам меҳмон бўлиб келган эди.

Шу куни ўқувчилар ўз устозлари — ўқитувчилардан Ф. Латипов, Р. Абдуллахўжаева раҳбарлигида деворий газета, математика фанига оид турли стендлар ҳам тайёрлашган эди.

А. МАЪЗУМОВ.

Бу суратлар касалхонанинг кабинет ва лабораторияларида олинган. Сиз чапдаги суратда касалхонанинг бош врачи Қ. Ризаев (чапда) ва бўлим мудири С. Қодиров ўртоқларнинг бола соғлиғини кўздан кечираётган бир пайтда кўриб турибсиз. Ўнг томондаги бу суратда эса медицина ходими М. Тўхтаева кичкинтойнинг соғлиғини текширмоқда. А. Тўраев фотолари.

ЎРНАК ОЛСА АРЗИЙДИ

КПСС XXIII съездига бағишланиб, республика ёш томошабинлар театри биносида ўтказилган бу тантанали кечада кўп киши сўзга чиқди.

— Маҳалламиз аҳолиси шифохона ходимлари хизматидан беҳад хурсанд,—дейди «Зарбдор» маҳалла комитетининг раиси ўртоқ Н. Нурмуҳамедова. — Врачлардан Г. Чуйкова, Р. Умарова, А. Смойлова ва бошқалар бизнинг маҳалламизга бириктириб қўйилган. Улар тиниб-тинчиш нима эканлигини билишмайди. Гоҳ беморнинг аҳволидан хабар олгани хонадонларга келишади, гоҳ болали оналар билан қизғин суҳбатда бўлишади. Фарзандингиз бетоб бўлиб қолиб, бу шифокорлар олдига ёрдам сўраб борсангиз, ишга зудлик билан киришишади. Ўз вазифаларига сидқидилдан муносабатда бўлишяпти улар.

— Ота-боболаримиз соғ танда — соғ ақл деб бежиз айтишмаган, — дейди Октябрь район халқ маорифи бўлимининг мудири ўртоқ С. Саидаҳмедов. — Ҳа, фарзандларимиз қанча соғлом бўлсалар, улар шунчалик бардам ўсадилар. Ўқишлари кўнгилдагидек бўлади.

Нотиқ мактаб врачларининг тадбиркорлик билан олиб бораётган ишлари тўғрисида ҳам фахрланиб гапирди.

Бош врач Қ. Ризаев касалхона фаолияти ҳақида батафсил гапирди. Қилинган ишлар юзасидан қатор мисоллар келтирди. Бундай қувончли натижаларни қўлга киритишда жамоатчиликнинг, қолаверса ота-оналарнинг ёрдами катта бўлаётганлигини алоҳида таъкидлади.

Ҳақиқатда ҳам шундай. Ота-оналар активлари уларга яқиндан кўмаклашадилар, медицина тадбирларини ўтказишда актив қатнашадилар. Касалхона ҳузурида ишлаб турган «Бувилар мактаби» ва «Ёш оналар университетлари» ҳам ота-оналар томонидан ташкил этилди. Бу маданият ўчоқлари машғулотларига жуда кўп тингловчи қатнашмоқда. Хуллас, касалхона коллективи қандай тадбирни амалга оширмасин, жамоатчилик вакиллари бу ишга яқиндан бош қўшадилар...

Пойтахтнинг Октябрь районидаги 7-бирлашган шаҳар болалар касалхонаси ходимларининг ота-оналар билан учрашув кечасида ана шу ҳамкорлик тўғрисида илиқ гаплар айтилди. Жамоатчиликнинг ибратли ишлари мақталди, ишчан медицина ходимларининг номлари фахр билан тилга олинди.

Кечада кўпболали она С. Тўраеванинг сўзлари ҳам қарсаклар билан кутиб олинди. Шоир Ю. Ҳамдам шифокорларни шеър билан табриклади. Шаҳар соғлиқни сақлаш бўлимининг мудири ўртоқ Х. Жалилов эса 7-бирлашган шаҳар болалар касалхонаси коллективининг кейинги йилларда қўлга киритган ютуқларини мақтаб гапирди.

— Чиндан ҳам бу шифохона пойтахтимиздаги энг намунали касалхоналардан бири ҳисобланади, — дейди у. Касалхона ходимлари 25 мингга яқин болага медицина хизмати кўрсатиши керак. Ишчан коллектив ташаббуси билан кўпгина яхши ишлар амалга оширилди. Мана, бугунги учрашув ҳам ташаббускорлар таклифи билан ўтказилаяпти. Ишонамизки, бу тадбир ўзининг яхши самарасини беради. Шу сабабли ибратли ишни жойларда кенг ёйиш мақсадга мувофиқдир.

Кичкинтойлар саломатлиги йўлида ҳормай-толмай меҳнат қилаётган бу касалхона коллективидан ҳар қанча ўрнак олса арзийди.

А. АЛИЕВ.

ИЛҒОРЛАР ИЗИДАН

Ўтган йили Навоий номли колхозда иш унча яхши бўлмади, қишлоқ хўжалик экинларидан мўлжалдагидай хирмон кўтарилмади. Оқибатда давлатга маҳсулот сотиш плани бажарилмай қолди.

Колхозчиларнинг бўлиб ўтган ҳисобот-сайлов йиғилишида йўл қўйилган қатор камчиликлар бирма-бир айтилди. Бу йилги ишларни муваффақиятли амалга оширишда нималарга эътибор бериш зарурлиги конкрет мисолларда кўрсатилди. Ҳар бир деҳқоннинг далада баракали ишлаши учун қандай шароитлар яратиб бериш ҳақида ҳам анчагина гап-сўзлар бўлди.

Правление ва партия ташкилоти ҳисобот-сайлов йиғилишида айтилган фикрларни ҳисобга олиб, колхозчилар ўртасида тарбиявий ва тушунтириш ишларини кучайтириб юборишди. Меҳнат унумдорлигини ошириш, маҳаллий ва минерал ўғитлардан самарали фойдаланишга кўпчиликнинг эътибори жалб этилмоқда. Буни дастлабки ҳафталарда эришилган ютуқлардан кўриш мумкин. Хўжаликда кўклам экишига тайёргарлик кучайиб кетди. Мавжуд тракторларни ва қишлоқ хўжалик асбобларини ремонт қилиш қисқа муддатда сифатли тамомланди. 150 гектар ер шудгорланиб эртаги экинларни экишга киришилди. Бир неча кун ичида эртанги картошка ва пиёз экиб бўлинди.

Аввал хўжаликда кўчат етиштиришга эътибор берилмасди. Энди бу хато тузатилмоқда. Парник хўжалиги тажрибали деҳқонлар билан мустаҳкамланди. Улар соғлом ва дуркун кўчат етиштириш соҳасида ғайрат кўрсатишмоқда. Хозир салкам бир ярим миллион тупдан ортик помидор, карам кўчатлари расад қилиб қўйилди.

Боғлардаги мевали дарахтларга қараш ҳам яхшиланди. Олма, шафтоли дарахтларининг таглари юмшатилиб, химиявий дорилар пуркалди. Бу йилнинг ўзида мевазор боғлар 50 гектарга кўпайтирилди.

Умуман хўжаликнинг ҳамма участкаларида иш қизғин кетяпти. Абдулазиз Абдуазимов, Бурхон Шоназаров ўртоқлар раҳбарлик қилаётган бригадаларнинг аъзолари съездолди вахтасида туриб баракали меҳнат қилишяпти. Нуғмон Тўрахўжаев, Зокир Ашуров, Тошпўлат Тошметов, Қорабой Рихсибоевга ўхшаган илғор деҳқонлар кундалик топшириқни ошириб бажаряптилар.

— КПСС XXIII съезди Директивалари лойиҳасида таъкидланишича, — дейди колхоз раиси Нурулла Саидов, — аҳолини сабзавот маҳсулотлари билан мўл-кўл таъминлаш шу кунлардаги энг муҳим вазифалардан биридир. Биз съезд Директивалари лойиҳасини якдиллик билан маъқуллаймиз. Шу билан бирга кўпрок маҳсулот етиштиришга муносиб ҳисса қўшамиз. Тез вакт ичида колхозимиз экономикасини мустаҳкамлаб, илғорлар сафидан ўрин олишга ҳаракат қиламиз.

Х. ШАРИПОВ,
Калинин райони.

Орджоникидзе районидаги «Коммунист» колхозининг ўртоқ Т. Хожиев бошлиқ бригадасида эртаги редискадан мўл ҳосил етиштирилди. Бир ярим тоннадан ортиқ дастлабки редиска шаҳар аҳолисига совға қилинди. Суратда: шу бригаданинг биринчи звеносида шаҳарликларга янги ҳосил жўнатилмоқда.

Н. Абдурасулев фотоси.

ЯНГИ НАВ

Бўка районининг хўжаликлари Тошкент областида биринчи бўлиб маккажўхори экишни бошлаб юбордилар.

Маккажўхорикорлар янги районлаштирилган «Кремнистая Желтая» навини биринчи марта ялпи экишга киришдилар. Бу навни Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалик министрлиги техника экинлари ва суғориладиган экинлар бўлимининг селекциячилари Н. Д. Хон ва Х. У. Азимов етиштирган. Янги нав мўл ҳосил берди: баъзи участкаларда гектар бошига 120 центнердан ҳам кўпроқ дон ва 700 центнердан кўкпоя олинди. Бу йил 3 минг гектар ерга шу навли маккажўхори экилади.

Беш йилликнинг биринчи йилида Тошкент областининг деҳқонлари ҳаммаси бўлиб 25 минг гектар ерга маккажўхори экадилар. (ЎзТАГ).

ИНСОННИ МЕҲНАТ УЛУҒЛАЙДИ

Идора олдида бир киши ўтирибди. У келган-кетганга парво ҳам қилмайди. Ким билади, нималар ҳақида хаёл суриб ўтирганикин... Бу атрофда ундан бўлак ҳеч ким топилмагач, «колхоз фермасига бормоқчи эдик, шунга...» дея мурожаат қилдик. У эринибгина ўрнидан турди, ёқинқирамай сўрашди ва ниҳоят, «шунақами, сизларга ферма керакми, хўп биз кўрсатиб қўямиз, қани юринглар», деди ғалати оҳангда.

У бизни ўнгдаги катта кўчага бошлади. Кўчанинг икки томонидаги дид билан қурилган турар-жой бинолари кишининг ҳавасини келтиради. Биридан андаза олиниб, иккинчиси қурилганга ўхшайди. Гўзал ва ҳашаматли. Ромлари, эшиклари ҳаворанг бўёққа бўялган. Бир бино олдида тўхтаб, уни кўздан кечирамиз. Қишлоқларимизда ана шундай уйлар кўпаяётганлиги қувончли эканлиги ҳақида хурсанд бўлиб гапирамиз. Шунда бояги одам:

— Механизатор йигитники бу уй, — дейди ва бошқа шу сингари уйларни кўрсатиб, унда ким яшаётганини айтиб беради, — анаву уйда саксон ёшли Феруза хола Жумабоева турадилар. Унга бу уйни катта хизматлари учун колхоз қуриб берган.

У йўл-йўлакай қишлоқ одамлари, уларнинг қандай турмуш кечиришлари, ишлари, хуллас ҳар хил икир-чикирларигача гапириб беради:

— Бизда Исом Эрназаров деган звено бошлиғи бор. Янгичасига, нарядсиз ишлайди. Ишни жуда боплаяпти. Исом азамат йигит. Ҳақиқатан мақтаса мақтагудек... Чигитни ўзи экиб, ғўзани ўзи парвариш қилади. Ҳосилни ҳам машина билан ўзи териб олади. Шу сабабдан унинг даромади катта. Ойлик маоши 158 сўмдан ортиқ, дейишади. Звено аъзолари эса иш кунига 5 сўм 60 тийиндан пул олишди.

Биз у кишининг гапига эътибор билан қулоқ солаётганимиз учун бўлса керак, у жуда очилиб кетди, қанчадан-қанча гапларни айтиб берди.

— Анаву баландликдаги уй менинг акамники бўлади, — деди у, — марҳамат, бир пиёла чой ичиб чиқамиз...

Унинг бу гапидан аввалига ўнғайсизландик, аммо у қистаб қўймади, борақолдик. Ҳовлига кирдик. Уй ҳали росмана битмаган. Дурадгорлар ишлаётганди. Бундай қараганда бу ҳовлида дид-фаросатли одамлар яшаши дарров сезиларди, чунки ҳаммаёқ озода, тартибли эди. Усталар ишлаётганига қарамай ҳовли бетлари топ-тоза, рўзғор буюмлари жой-жойида. Ишкомлар дид билан кўтарилган. Томорқада мева дарахтларининг ҳамма туридан бор. Ҳовли эгалари тиниб-тинчимас, ғайратли кўринардилар.

Айвондаги столга ўтириб уй эгасига:

— Ҳамма куч ва ғайратингизни уй ва боғингизга қаратибсиз-да, —дедик ҳазил аралаш.

— Энди, яшайдиган жойимиз бўлганидан кейин уёқ-буёғига қараб қўймасак бўлмайди-да, — деди мезбон ва давом этди, — пахтамизни ҳам қойил қилиб қўйганмиз, энди мен сизга айтсам эр-хотин бўш вақтда уй-рўзғорнинг икир-чикири билан овунамиз-да...

Суҳбатдан маълум бўлишича, ҳамроҳимизнинг акаси шу марказий участканинг агрономи бўлиб ишлар экан. Бултур 270 гектар ердан пландаги 31 ўрнига 36 центнердан хирмон кўтариб унинг участкаси пешқадам бўлибди. Шу сабабдан ҳам йилдан-йилга даромад ошиб боряпти. Бунинг бир қисми рўзғор учун хар хил буюмлар олишга ва уй қурилишини туғаллашга сарфланяпти. Шу кунларда эр-хотин меҳнат отпускасини олиб дурадгорларга кўмаклашаётган эканлар.

Биз чой ичиб ўтириб агрономнинг укаси, ҳамроҳимиздан:

— Сиз ҳам шу атрофда турасизми, — деб сўрадик. У бу гапни эшитиб, аввалига чайноғланди, кейин:

Сал нарироқда. Энди, бизнинг уйлар,—деди-да, акасига ғалати қилиб қараб қўйди.

Шунда акаси:

— Нега ундай дейсан, олиб бор, меҳмонларни, кўришсин, — деди.

— Майли, юринглар, — деди у совуққина.

Ака билан хайрлашиб уканикига йўл олдик. Бироз юргач ромлари қийшайиб, эшиклари синиб ётган кўримсиз уйга яқинлашдик. Ҳовли кичкинагина бўлишига қарамай тартибсиз. Анчадан бери супурги тегмаганга ўхшайди. Бурчакдаги молхона атрофига ҳам қараб бўлмайди. Хоналардаги электр чироқларининг сими арғимчоқ бўлиб осилиб ётибди. Бу уйда ҳам бир неча туп ток бор. Лекин ишкомлари синиб, қийшайиб кетибди, анчадан бери қаралмаганлиги кўриниб турарди. Агрономнинг укаси ҳовли четидаги бир ғарам шохни кўрсатиб гапирабошлади:

— Қарасам, бозорда шафтоли арзон бўлиб кетяпти, олма қимматлашяпти. Шафтоли дарахтларини битта қўймай қирқиб олмага жой очдим. Олма сотиб рўзғорни яхшилаб олмасам...

У гапини тамом ҳам қилмаган эди, ичкари уйдан бола кўтарган ёшгина аёл чиқиб қолди. Кутилмаган меҳмонларнинг келишидан у ўнғайсизланиб индамай турарди. Бироз ўтгач у эрига ҳам, бизга ҳам ҳеч нима демай уйига кириб кетди...

Агрономнинг хотини Муқаддасхон бизни ёруғ чеҳра билан қарши олиб, топган-тутганини дастурхонга қўйганди. Унинг овсини Моҳира бўлса гўё ҳеч вақт одам кўрмагандай, инсондан юз ўгирди.

Ҳамроҳимиз рафиқасининг хатти-ҳаракатларига ҳеч нарса демади. Бунинг ўрнига, «энди хафа бўлмайсизлар, характери ўлгур шунақа» деб қўяқолди.

— Колхозда ишласалар керак? сўрадик.

— Бола-чақа кўп, ишга чиқолмайди...

Бир оиланинг фарзанди, икки рўзғор, турлича ҳаёт. Нега бундай? Агрономнинг укаси билан хайрлашар эканмиз, бу савол бизнинг хаёлимизни анчагача чулғаб олди.

— Нега у ёлчитиб ишламайди, ҳамиша ҳаётдан нолиб ўзининг гапини маъқуллаб юради. Турмушида ҳаловат, топган-тутганида барака йўқ.

Фермадаги ишларни битиргач унинг «фаолияти» билан яқиндан танишиш учун идорага бордик. Шу ҳақда гап очган эдик, у ердагилар бирор гап айтишмадию, қўлимизга папка беришиб, «ҳаммаси шунинг ичида» деб қўяқолишди. Бир томлик папкадаги қоғозларни варақлашга киришдик. Қандайдир справка, актлар, қарорларнинг аллақайси моддаларидан кўчирмалар, тилхатлар, яна қанчадан-қанча ҳужжатлар тўлиб ётибди.

Келинг, агрономнинг укаси Исмоилбек Ёқуббековнинг таржимаи холи билан танишиб қўяқолайлик. Унинг ёши ўттизларда. Кўринишидан жуда мулойим, қўй оғзидан чўп олмайдиган юввош бўлиб кўринади. Мана, унинг ўз қўли билан ёзилган бир хат ҳам турибди. Ўқиймиз:

«Совет Армиясидан келганимдан кейин колхоз мени чорвадорлар тайёрлаш мактабига жўнатди. Ўқишим ёмон бўлмади. Аъло баҳоларда ўқиб қайтдим. Кейин фермага мудир қилишди. У ерда кўп ишламадим. Бу вазифадан олиб табелчиликка қўйишди. Барибир ишим юришмади. Ферма сизга бўлмас экан, деб далага чиқаришди. Уч-тўрт ой сувчилик қилдим. Бу орада томорқамдаги экинлар ғарқ пишиб берди. Помидор, шафтоли, узумни олиб Қарағанда шаҳрига қатнадим. Ҳайронман, нима учундир бу ишим кишиларга ёқмади, келгунимча сувчиликдан ҳам озод қилиб қўйишибди. Бир неча ой ишсиз юрдим. Кейин ем-хашак бригадасига ўтказишди. Беда ўриш, ғарам қилиш жонимга тегди. Қийналганим ҳақида партkomимизга арз қилдим. У мен билан гаплашиб ўтиргиси келмади, шекилли, қўлимга бир парча қоғозни бериб, колхоздан бошқа ерга бориб ишла, ука, деб қўяқолди.

У ерга бордим, бу ерга бордим, лекин бирон идорада ўзимга мос иш тополмадим. Икки йилча бўш юрдим. Анча қийналдим, охири яна правлениега ариза бердим. Ёрдам қилишди. Ферма бригадасига ҳисобчи қилиб қўйишди. Бир неча ҳафтадан бери шу ердаман. Қачонгача бу касбда ишлашимни ўзим ҳам билмайман. Томорқамдаги мевалар пишиб берса, яна шошиб қоламанми, деб ўйлаб юрибман».

Делодаги қоғозларни варақлашда давом этамиз. Исмоилбек Ёқуббековнинг ариза, шикоятларидаги сип-силлиқ сўзларга зид келадиган анчагина фактларга дуч келамиз. Ундаги материалларда Исмоилбекнинг кўпчилик ҳақига хиёнат қилганлиги конкрет мисолларда кўрсатилган. Ведомостга бировларнинг қалбаки имзосини чекиб пулини еб юборганлиги, фермадаги туғилган бузоқларни яшириб қолганлиги, семиз қўйларнинг қулоғидаги номерларни ўзгартириб, ўрнига озғин қўйларни келтирганлиги ва бошқа қанчадан-қанча ярамас ишлари ҳақида гап юритилади. Қўйингчи, ҳамма ҳужжатларда «начет қилинсин», «бўйнига ёзилсин», «ундирилсин» «ишлашга мажбур қилинсин» деган моддалар тўлиб ётибди.

ТАРБИЯ ТЕМАСИДА

Агроном Юнусбек олдида укаси ҳақида гап очгудай бўлсангиз, куйиб-пишади, хижолат тортади. Унга бу тўғрида бир неча бор насиҳат қилганлиги, урушиб-койиганлигини айтади ва қўшиб қўяди:

— Билмайман, нега бунақа чиқиб қолди у. Ўзим ҳам унинг қилиқларидан уяламан...

Шундай қилиб Исмоилбек қисқа вақт ичида анчагина ҳунук ишларни қилиб, эл олдида обрўйини тушириб қўйибди. Енгил-елпи меҳнат, пул топишнинг осон йўлларини қидириб анча қарздор ҳам бўлиб қолибди. Яхшиям колхозчилар «ўзимизнинг ҳамқишлоғимиз» деб кечиришибди. Бордию, судга беришганда борми,... бунинг ўрнига колхоз раҳбарлари, қишлоқ аҳли унга далага чиқиб тер тўкиб ишла, ўзингни ҳалол меҳнатда оқла, дейишибди. Лекин Исмоилбек бу гаплардан ўзига тўғри хулоса чиқариб олгани йўқ. Ҳамон «ошнинг юзидан, шўрванинг тагидан сузинг» деб юрибди.

Кўпчиликнинг ишламасанг бошқача чора кўрамиз, мазмунида айтган аччиқ гапидан кейин у «енгилроқ» деб яна табелчиликни эгаллабди. Унинг хотини Моҳира эса бир неча йиллардан бери дала юзини кўрмайди, соппа-соғу, касалман деб важ-карсон кўрсатади. Қишлоқдаги ҳамма нарсадан баҳраманд, лекин кўпчилик билан ёнма-ён ишлашга бўйни ёр бермайди.

Тўғри, у кўп болали хўш, қишлоқда ундайлар камми, аммо улар йилнинг ҳамма фаслида ўзига яраша иш билан машғул бўладилар-ку. Ахир хўжаликда ясли, боғчалар мунтазам ишлаб турятпи-ку. Қари-қартанглар ҳам четда туришаётгани йўқ.

Қишлоқда бир аёл бор. Врачлар унга ишламанг, деб справка берганлар. Шундай бўлса ҳам у «кўпчиликдан четда тургани уяламан» деб ҳар йили йиғим-теримда актив қатнашади. Шу сабабли бу аёлнинг кўпчилик олдида иззат ҳурмати яна ҳам ортган. Моҳира-чи? Бир килограмм пахта терганй йўқ.

Эркин қишлоғида ҳалол ишлаганларнинг даромади кўп. Шу сабабли бахтиёр оилалар янги турар-жой бинолари қуришяпти. Рўзғор буюмлари, енгил машина, мотоциклар сотиб олишмоқда. Курорт, санаторийларга бориб, соғайиб келишяпти.

Бундан етти-саккиз йил муқаддам колхоз қолоқ, кам-ҳосилли эди. Ўша вақтда ҳосилдорлик 16 центнерга тушиб қолганди.

Деҳқонлар бу аҳволдан уялиб хўжаликни бойитишга, илғорлар сафига етиб олишга астойдил бўлиб киришишди. Колхоз раҳбарлари омманинг ҳаракатига бош бўлишди. Янгилик, ташаббусларни қўллаб-қувватлашди. Фидокорона ишлаганларнинг моддий манфаатдорлигига алоҳида эътибор берилди. Одамлар ишонч билан, ягона мақсад, халқимиз учун мўл-кўл қишлоқ хўжалик маҳсулотлари яратиш йўлида ҳаракат қилдилар. Талабчанлик кучаяберди. Камчиликларга муросасиз бўлинди. Ваъдабозлар вазифаларидан четлатилди. Ташкилотчи, меҳнатга муҳаббат қўйган кишиларга ихлос қўйилди. Агроном Юнусбек Ёқуббеков, бригадир Назира Йўлдошевага ўхшаган тиниб-тинчимас ғайратли кишилар правление составига сайландилар. Натижада хўжалик қаддини тезда ростлаб олди. Пахтадан келадиган ҳосил эндиликда икки баравардан зиёдроқ ошиб кетди. Ҳар бир гектар ердан 35 центнердан орттириб хирмон кўтарилмоқда. Энди колхоз райондаги энг юқори ҳосилли хўжаликлар сафидан ўрин олди. 1958 йили ҳар бир иш кунига 95 тийиндан пул тақсимланганди. Бултур бу миқдор 4 сўм 10 тийинданга тўғри келди.

Даромад ошган сари колхозчилар бой ва бадавлат яшамоқдалар. Бу ерда илғорларни ҳурмат қилиш, тақдирлаш, тўй-томошаларда юқорига таклиф этиш, мажлисларда президиумга сайлаш одат тусига кирган. Ёлчитиб ишламайдиган, ўзининг савдо-сотиғи билан бўлиб, кўпчиликдан ажраб қолганлар қадр-қиммат ҳам қилинмайди. Лекин айрим кишиларга бу ёқмаяпти, албатта. Улар софдил кишиларнинг ютуқларини кўришолмаяпти, аксинча тирноқ ичидан кир ахтариб, пичир-пичир гапларни кўпайтиришмоқда. Думалоқ хатлар ёзишиб, қанчадан-қанча кишиларнинг қимматли вақтини текшир-текшир ўтказишга сарфламоқдалар.

Кўпинча қишлоқ кўчаларининг бирида, пастқамроқ жойида паст бўйли, кенг елкали, қорачадан келган бир киши туради. Унинг пешанаси доимо тиришган, қовоғидан қор ёғилади. У бир вақтлар правлениенинг аъзоси бўлиб катта постлардан бирини эгаллаганди. Вазифасини сидқидилдан бажармади, кейин ишдан бўшатилди. У ўзини кўрсатмоқчи бўлиб, «менга бирор қолоқ бригадани беринглар, мен у ерда ўзимни кўрсатаман», деди. Айтганини қилишди. Лекин у экинни сувдан қолдириб ҳосилга путур етказди. Ўзининг бу айбини яшириш учун қанчадан-қанча кўзбўямачилик йўлига ўтди, сохта маълумотлар беришгача бориб етди.

Кейин у кўкрагига уриб, Мирзачўлга бориб қўриқ ер ўзлаштираман, деди. Лекин янги ернинг «ҳавоси ёқмади», деб кўп ўтмай яна қишлоққа қайтиб келди. У шу кунларда еб кетди, ичиб кетди деб сувни лойқатиб юрибди.

Биз у кишининг исм-фамилиясини атайин айтмадик. Шундай бўлса ҳам қишлоқдагилар уни яхши танишади. У отни қашқасидек кўпчиликка маълум.

Шунақа, меҳнатга бўйин бермаслик, кўпчиликдан ажралиб қолиш оқибат натижада одамни қай аҳволга солади.

Бу ерда бир «Победа»лик киши ҳам яшайди. У қачон қараманг кўча чангитиб юради. Икки гапнинг бирида «ёғлиқ ишдан бўшаб қолдик, нима қилайлик», дейди. Шу сабабли думалоқ хат ёзишга зўр бергани-берган. Яқинда у «шикоят» ёзиб имзо чекмай юқори ташкилотлар номига жўнатибди. Бир неча ойлаб текширишди. Нима бўларди, оқибатда тасдиқланмади.

Қишлоқ катта. Бу ерда меҳнатсеварлар кўп. Аммо ғаламуслар ҳам йўқ эмас. Исмоилбек, сизга айтиб қўяйлик, бундай кишиларга яқинлашманг, кораси юқади.

Инсон — меҳнатда чиниқади, тобланади, обрў орттиради. Сиз ҳам акангиз сингари меҳнатсевар, ҳалол бўлсангиз, хотинингизни келинойингизга ўхшаш кўпчилик иши учун жонкуяр бўлишга даъват этсангиз, билангиз тинч, гулдек яшнаб кетади. Ўзингизнинг ҳам руҳингиз тетик бўлади.

Биз икки тоифа кишилар ҳақида гап юритдик. Биринчилари бахтини, турмуш ҳаловатини, ўйинкулгусини, фаровон ҳаётини меҳнатдан топаётган чин инсонлар, иккинчилари эса кўпчилик ютуғидан хурсанд бўлмайдиган, ўзи, ўғил-қизи, қариндош-уруғи яшаб турган қишлоғининг гуллаб-яшнашини, сидқидилдан ёқтирмайдиган, бу муваффақиятлардан юзи илжайиб турса ҳам дили ғаш тортиб турадиган шахслар. Бунақалар қанча кам бўлса, уларнинг таноби тортиб қўйилса, ишимиз яна ҳам олдинга кетган бўларди.

Меҳнат тағи — роҳат бўлган замонда яшамоқдамиз. Меҳнатдан бўйин товловчи одамлар унча-мунча учраб қолгудай бўлса улар шойи-атласга солинган чипта ямоқ сингари ҳунук кўринади. Орамизда ундайлар бўлмасин. Ҳалол меҳнат билан яшаётган, ҳам ўзини, ҳам хўжалигини бойитаётган кишилар кўпайсин, соғ-омон бўлсин!

М. ҒОЗИЕВ.
Калинин районидаги «Партия XIX съезди» колхози.

БЕЛОРУССИЯ АДАБИЕТИ ВА САНЪАТИ ДЕКАДАСИ ОЛДИДАН

Петрусь БРОВКА

ҚАДРДОН ЖОЙЛАРДА

Дилда янграр куйларим,
Дала, дарё ва ўрмон.
Менинг азиз қишлоғим,
Ушаччина қадрдон.
Қувончларингни айтгин,
Виждон билан айт барин.
Бахтиёрман, бу ернинг
Кўрдим янгиликларин.
Кўл, дарёлар сўзларин
Бунда тинглайман қувноқ,
Менга инжу томчидан
Суҳбат бошлайди япроқ.
Рябина чўғи-ла
Кулиб, яшнаб ёнасан.
Менинг олис қишлоғим,
Кўз олдимда яшнайсан.
Сени ғамли кўрганман
Оғир, қора кунларда,
Қурим босган уйларинг,
Ут ёнмаган тунларда.
Яшил дала, ўтлоқлар
Қолиб кетган қаровсиз.
Сўқмоқларингда у вақт
Қон тўкилган аёвсиз.
Кўз ёшингни кўрганман
Жар устида турган чоқ.
Қисматингни биламан
Дуч келганда ғам, қийноқ,
Очлигингни биламан,
Талангандинг беомон.
Танинг тўлди чандиққа
Чипта ковуш кийган он.
Энди қараб кўркингга
Деяман қаддинг баркамол,
Қирқ йил, қирқ йилдан буён
Яшнаб қучдинг бахт, иқбол.
Ленин шуури билан
Истиқболинг яркирар,
Улуғ байрамингни эл
Бугун хурсанд қаршилар.
Сени алвон ва ипак
Е сут дарёси эмас,
Бизнинг ишчи қўлимиз
Шарафлайди, забардаст.
Далалардан бораман,
Элга очган бор сирин,
Трактору комбайн
Сўзлар ҳосил тақдирин.
Бунда бир тўп болалар,
Қувноқ улфатим улар.
Тепаликда, нарида
Янги мактаб кўринар.
Сим ёғочлар, симлари —
Ипак тола, ғувуллар.
Дарё — Ушачка ёндан
Турбиналар гувуллар.
Янги оҳанг, янги кун,
Толе қучган ҳур замон,
Энди бугун ўзгасан
Ушаччина қадрдон.
Оғир эди қисматинг,
Букилмади қаддингни,
Сен жангларда тобланиб,
Топдинг мангу бахтингни.
Ўнгирларда, қирларда
Сарвдек ўсдинг гуркираб.
Қирқ йил, қирқ йил нур сочар
Ол байроғинг ҳилпираб.

Русчадан
Назармат таржимаси.

ҚАРДОШЛИК

Бепоён Россияда
туғилмоқлик қандай соз,
Қизил Москва узра
юлдуз порлар беқиёс.
Россия дарёлари
гўзалларнинг гўзали,
Тили эса қўшиқдир
худди Пушкин ғазали.
Байкал ёқаларию,
Уролдаги нўқ ўрмон...
Ракетасин амрига
бошин эгмоқда осмон.
Россиянинг зиёси
чоризм зулматини
Парчалади мангуга,
ўчирди зулм отини.
Агар украин бўлиб
туғилсам ҳам розийдим.
Киевдек бир шаҳарда
минг яшасанг арзийди.
Карпат тоғи, Днепр —
зўр дарёси қандай соз.
Гуллаб турган олчазор
кўнгилларни қилар ёз.
Украинча рақс этиб
қушдек учса йигитлар,
Уларга ҳавас қилар
Тоғдаги сор бургутлар.
Мен белорус ўғлиман,
Хўш, ёмонми, ўртоқлар!
Қайга борсам иззатда,
поёндоз гул, ўтлоқлар.
Арпазорим поёнсиз,
Қайрағочим қорақош.
Дарёларим бир дилбар,
тўш уради қалдирғоч.
Халқим эса баҳодир,
енгилмайди ҳеч қачон.
Баланд, мағрур куйлар у,
Жаранглар еру осмон.
О, қандай дилга яқин
Ота уйим, қишлоғим.
Она тупроқ қўйнида
Кенг ёзаман қучоғим.
Аммоки ранжимасдим
бўлсам агар грузин.
Юксак тоғларга чиқиб
кузатардим ер юзин,
Чонгурининг қўшиғи
янграйди ҳазин, масъум.
Баҳоси борми ўзи
ўткир гуржи виносин?
Гуржистонда туғилсам,
улғайсам йигит бўлиб,
Рози эдим жуда ҳам,
яшардим ўйнаб-кулиб.
Уйлайманки, бордию
ўзбек бўлса миллатим,
Қадимий бир санъатга
Ворис бўлса қисматим,
Бугун янгидан-янги
Қурилишда ишласам,
Шарқироқ дарёларни
Саҳроларга бошласам,
«Оқ олтин»нинг тоғини
юксалтирсам тобора,
Шундайин бахт, тақдирдан
Қилмас эдим ҳеч нола.
Ростин айтсам бўлмоқлик
Литвалик ёки эстон,
Қандай яхши, бари ҳам
Саҳий қуёшдан эҳсон.
Латиш, ёқут, ё чуваш,
Тожик бўлмоқлик ҳам соз.
Ҳаммасига ҳам офтоб
Нурин қилган поёндоз.
Ҳар миллатнинг ўзича
гўзаллиги, файзи бор.
Бу Ватанда яшамоқ
буюк фахр, ифтихор.
Шундай ўй, хаёл суриб
Шеър тизилди сўзимдан,
Худди шу чоқда, қаранг,
Мактуб келди Қизилдан.
Саяи ёқаларига
Утмоқ учун кенг чўлдан,
Бизни қардош — тувинлар
таклиф этмиш дил-дилдан.
Мана бугун шу шеърни
қилиб қалбдан армуғон,
Қардош тувин элига
бораман бўлиб меҳмон.

Русчадан Ю. ШОМАНСУР
таржимаси.

ОТА-ОНАЛАР СУҲБАТИ

«Яхши тарбияланган болалар —бу, бизнинг бахтимиз. Нобоп тарбия олган болалар — бу, бизнинг келажакдаги ғам-ғуссамиз, кўз ёшларимиз, қайғу ва изтиробимиз, бизнинг бошқалар олдидаги, бутун эл-юрт олдидаги гуноҳимиздир», — деган эди атоқли педагог А. Макаренко.

Дарҳақиқат, бола тарбияси билан шуғулланиш бутун жамоатчиликнинг муҳим бурчидир. Киров районидаги Тельман маҳалласи активлари буни чуқур ҳис қилган ҳолда болалар ўртасида яхши таълим-тарбия ишлари олиб бормоқдалар.

Маҳалла активлари ташаббуси билан ўқув ёшдаги болаларни рўйхатга олиш ва ўзлаштирмовчи ўқувчилар билан ишлаш йўлга қўйилди. Яқинда маҳалла клубида бўлиб ўтган ота-оналар йиғилиши ҳам шу мавзуга бағишланди.

Йиғилишда 12-мактабнинг тажрибали ўқитувчиси Сайфиддин Иброҳимов ўқиган лекция айниқса мароқли бўлди. Шунингдек, ўқитувчилардан Т. Шоюсупов, С. Волков ўртоқлар ҳам бола тарбияси ҳақида гапирдилар.

Маҳалла коллективининг бу ибратли иши мактабда ўқув-тарбия ишларини янада яхшилашда ижобий таъсир кўрсатмоқда.

С. СУЛТОНОВ.

ХАЛҚ ХИЗМАТКОРИ

ДЕПУТАТ ВА ҲАЁТ

Кечки пайт. Шинамгина хонада тўрт киши суҳбатлашиб ўтирибди. Завод касаба союз комитетининг раиси Тилла Мирхаитов уларнинг сўзларини эътибор билан тинглайди. Блокнотини варақлаб нималарнидир ёзиб, ўзича фикр қилади: талаблари жуда ўринли, ёрдам бериш керак, деган қарорга келади.

Бу ерга келганлар Манқара ва Заготзерно кўчалари аҳолисининг вакиллари эди. Улар кўпдан буён шу кўчалар қаровсиз қолганлиги, қишда лой, ёзда чанг бўлиб ётиши, асфальт ётқизилса ҳамманинг муддаосидаги иш бўлишлиги масаласини ўртага ташлаган эдилар.

— Ҳаракат қилиб кўрамиз, тегишли ташкилотлар билан эртагаёқ гаплашаман, — ишонтирди комитет раиси.

Орадан кўп вақт ўтгани йўқ. Ўртоқ Мирхаитов шу наказни тезроқ бажариш чорасини кўрди. Мана ҳозир ўша икки кўчанинг аҳолиси бўлган ишчилар, хизматчилар — каттадан-кичикнинг ҳаммаси завод комитети раисидан миннатдор бўлишмоқда.

Тилла Мирхаитов бундан ўнбир йил аввал Тошкент темир йўл институтини муваффақиятли тамомлагач, Октябрь революцияси номли заводга инженер бўлиб ишга келди. Тез орада ишчан, қобилиятли ташкилотчи, кишиларга ғамхўр мутахассис сифатида кўпчиликнинг ҳурматини қозонди. Цех бошлиғининг ёрдамчиси, 1960 йилдан 1963 йилгача партия комитетининг секретари бўлиб ишлаган чоғларида талабчан раҳбар эканлигини кўрсатди.

Ҳалол меҳнат, кишиларга ғамхўрлик, уларнинг талаб ва эҳтиёжларига қулоқ солиб, қўлидан келганича ёрдам бериш, ёшларни коммунистик ахлоқ, меҳнатга муҳаббат руҳида тарбиялаш — мана шуларнинг ҳаммаси Тилла Мирхаитовнинг энг яхши фазилати. Шулар эл-юртнинг унга бўлган ишончини туғдирди. Мирхаитов тўрт сафардан бери район Советига депутат бўлиб сайланиб келмоқда. У ўз сайловчиларининг наказларини жон-дил билан бажаришга интилади, иш билан бирга заводдаги ишчи ва хизматчиларнинг унумли меҳнат қилишлари учун яхши шароит яратиш, уларнинг курортларда, санаторийларда, дам олиш уйларида ҳордиқ чиқаришлари учун имконият туғдириш соҳасида ҳам қайғуради.

Мана, ўтган йилнинг ўзини олиб кўрайлик. Аввало, завод ҳузурида ташкил этилган санаторийда ҳар ойда 50 киши дам олади, меҳнатга янги куч, ғайрат тўплайди. Касаба союз комитети кишиларни турар-жой бинолари билан таъминлашга ҳам катта эътибор беради. Ўтган йили шу эҳтиёжлар учун 14 минг дона шифер тақсимланди. Ҳар йили ишчиларга ўрта ҳисоб билан 96 квартира берилмоқда. Фақат ўтган йилнинг ўзидаёқ лозим топилган кишиларга 249 минг сўм маблағ ёрдам тариқасида берилди.

Депутат булардан ташқари ишчи ва хизматчиларнинг заводнинг ўзида кўнгилли дам олишларини уюштириш, ҳар хил темаларда лекция ва суҳбатлар ташкил этиш, коллектив бўлиб кинотеатрларга бориш каби жамоат ишларини бажаришда ҳам яхши ташаббускорлик кўрсатиб келмоқда.

Шу кеча-кундузда район Совети депутати, халқ ишончини оқлаётган Тилла Мирхаитов Рисовая кўчаси аҳолисининг наказини бажариш йўлида зарур чораларни кўраяпти. Тез орада бу кўчага ҳам асфальт ётқизилади. Хонадонларга водопровод киритилади, халқнинг мана шу ҳақдаги талаб-эҳтиёжи тўла қондирилади.

Ҳа, шундай Тилла Мирхаитов завод касаба союз комитети раиси сифатида ҳам, район Советининг депутати сифатида ҳам ўзининг меҳнати ва ташкилотчилиги билан эл-юртнинг ҳурматини қозонмоқда.

Х. КАЗАКОВ.

МАМЛАКАТЛАР ВА ҚИТЪАЛАРДА

МАЪЛУМОТЛАР МАҚОЛАЛАР ВОҚЕАЛАР

СОВЕТ ХАЛҚИНИНГ АФРИКА ХАЛҚЛАРИ БИЛАН БИРДАМЛИГИГА БАҒИШЛАНГАН КЕЧА

ҚОҲИРА, 21 март. (ТАСС). Қоҳирадаги Совет маданий марказида совет халқининг Африка қитъасидаги халқлар билан бирдамлигига бағишланган кеча бўлиб ўтди. Кечани Осиё ва Африка халқлари бирдамлиги Совет комитетининг доимий ваколатхонаси ҳамда СССР дўстлик жамиятлари союзининг Қоҳирадаги ваколатхонаси уюштирган эди.

Маданий марказнинг гўзал қилиб безатилган залига 300 дан ортиқ киши — Африкадаги мустақил давлатларнинг элчилари, Жанубий Родезия, Ангола, Мозамбик, Конго, Португалия Гвинеяси, Жануби-Ғарбий Африкадаги миллий озодлик ҳаракатларининг арбоблари тўпландилар. Кечага келганлар орасида Африка—Осиё Бирдамлиги Ташкилотининг Бош секретари Юсуф Эс-Сибои, Конго халқининг миллий қаҳрамони Патрис Лумумбанинг бева қолган хотини Полина Лумумба ва бошқа кишилар бор эди.

Бирлашган Араб Республикасига расмий визит билан борган Ўзбекистон ССР Маданият министри З. Раҳимбобоева йиғилганларга қарата нутқ сўзлади. Мен, деди у, Африка қитъасидаги барча халқларнинг ўз миллий мустақиллиги ва озодлиги йўлида олиб бораётган курашини қўллаб-қувватлаб чиқаётган ўзбек халқи номидан, барча совет кишилари номидан Африка халқларининг вакилларига қизғин салом топшириш шарафига муяссар бўлганлигимдан хурсандман.

Сўнгра Бирлашган Араб Республикасида гастролда бўлган Алишер Навоий номидаги Ўзбек давлат опера ва балет театри артистларининг катта концерти бўлди. Ўзбек артистларининг ўзига хос санъатини, уларнинг ёрқин ва рангба-ранг рақсларини ҳозир бўлганларнинг ҳаммаси қизғин олқишлар билан қарши олди.

АВАНПОСТ ЁНИДА ЖАНГЛАР

ПАРИЖ, 21 март. (ТАСС). Сайгондан 550 километр шарқи-шимолда жойлашган Анхоа аванпости ёнида Жанубий Вьетнам озодлик армиясининг жангчилари билан қўғирчоқ ҳукумат қўшинлари ўртасидаги шиддатли жанг бир сутка давом этди. 19 март кечқуруп ватанпарварларнинг зарбаси остида аванпост таслим бўлди. Франс Пресс агентлигининг мухбири Жанубий Вьетнам ҳарбий вакилининг айтганларига асосланиб Сайгондан хабар беради: пост гарнизони катта талафот кўрди. Талай кишининг ўлдирилганлиги ва ярадор қилинганлиги билан бир қаторда, гарнизон солдатларидан кўп киши бедарак йўқолиб кетган.

ВЬЕТНАМ ДЕМОКРАТИК РЕСПУБЛИКАСИ УСТИДА УРИБ ТУШИРИЛДИ

ХАНОЙ, 21 март. (ТАСС). Вьетнам информация агентлиги хабар беради; Вьетнам Демократик Республикасининг қуролли кучлари 20 мартда Хатинь вилояти территорияси устида Американинг уч самолётини уриб туширдилар. Учувчилардан бир нечтаси асир қилиб олинди.

Шундай қилиб, 1964 йилнинг августидан бери Шимолий Вьетнам устида уриб туширилган Америка самолётлари жами 920 тага етди.

ИНДОНЕЗИЯДАГИ АҲВОЛ

ПАРИЖ, 21 март. (ТАСС). Индонезия армияси информация хизматининг бошлиғи бригада генерали Суброто Индонезия журналистлари бирлашмасида тозалаш ўтказиш тўғрисида фармойиш берган, деб хабар қилади Франс Пресс агентлигининг мухбири Сингапурдан. Мухбирнинг Жакарта радиоси берган эшиттиришга асосланиб хабар қилишича, тақиқланган Коммунистик партия аъзоларини бирлашмадан чиқариб юбориш мақсадида ана шу тозалашни ўтказиш тўғрисида фармойиш берилган.

НЬЮ-ЙОРК, 21 март. (ТАСС). Жакарта радиосининг берган хабарига кўра, ҳарбий маъмурлар Шимолий Суматрадаги барча сиёсий партияларнинг фаолиятини вақтинча тақиқлаб қўйганлар.

УГАНДАДА ЗИЛЗИЛА

ЛОНДОН, 21 март. (ТАСС). Рейтер агентлиги мухбирининг Кампаладан берган хабарида айтилишича, кеча Ғарбий Угандадаги Бвамба шаҳрида бўлган зилзила натижасида юздан кўпроқ киши ҳалок бўлган.

МАҲАЛЛИЙ ҲОКИМИЯТ ОРГАНЛАРИНИНГ ЯНГИ СИСТЕМАСИ

ПРАГА, 21 март. (ТАСС). Гана миллий озодлик кенгаши маҳаллий ҳокимият органларининг янги системасини жорий қилди.

Чехословакия телеграф агентлиги мухбирининг Аккрадан хабар беришича, мамлакатнинг барча областлари, шунингдек Гана пойтахти районлари маъмурий комитетлар томонидан бошқарилади. Бу комитетларнинг составига Гана қуролли кучлари ва полициясининг юқори мансабдаги ходимлари киритилади. Комитет аъзоларини миллий озодлик кенгаши тайинлайди.

ПОКИСТОН ХАЛҚИНИНГ МИЛЛИЙ БАЙРАМИ

Бундан ўн йил муқаддам 1956 йил 23 мартда Покистон Ислом республикаси деб эълон қилинди. Бу ёш давлат дунё харитасида 1947 йил 15 августда, яъни Ҳиндистон ярим оролида икки мустақил давлат — Ҳиндистон ва Покистон вужудга келган вақтда пайдо бўлган эди. Ҳиндистон инглиз мустамлакачилари томонидан диний ҳамда миллий принцип асосида икки мустақил давлатга ажратиб юборилган эди.

1956 йилда давлат тепасига келган Сухраварди ўрнига 1957 йил октябридан бошлаб республикачилар партияси раҳбарларидан бири Малик Ферузхон мамлакатни бошқара бошлайди. Орадан бир йил ўтар-ўтмас, 1958 йили ҳукумат кризиси рўй бериб ҳокимият тепасига Муҳаммад Аюбхон келади. 1960 йил у бош министрлик лавозимини бекор қилиб, парламентни тарқатиб юборади ва ўзи президентлик лавозимини эгаллайди. 1965 йили Аюбхон яна президентлик лавозимига сайланади.

Икки юз йилдан ортиқ давом этиб келган мустамлакачилик оқибатида, ярим оролнинг икки қисмга бўлиб юборилиши натижасида Покистон катта иқтисодий қийинчиликларга дуч келди. Ундан ташқари, Англия ва Америка империалистларининг шарқдаги плацдармига айланиб қолганлиги сабабли катта ҳарбий харажатлар сарфлашга тўғри келдики, бу мамлакат экономикасини ривожлантиришда катта тўсиқ бўлди.

Мамлакат экономикасида қишлоқ хўжалиги асосий ўрин эгаллайди. Аҳолининг 80 проценти деҳқончилик билан шуғулланади. Мамлакатда асосан шоли, буғдой, жут ва пахта экилади. Покистон жут ишлаб чиқариш бўйича капиталистик давлатлар орасида биринчи, пахта етиштириш бўйича эса олтинчи ўринни эгаллайди.

Покистон саноати жуда суст ривожланган бўлиб, енгил саноат кўпроқ тараққий этган. Мамлакатдаги ип-газлама, жут буюмлари, озиқ-овқат, кўн ва шу каби енгил саноат тармоқлари асосан Карачи, Лохур, Мултон ва Ҳайдаробод каби йирик шаҳарларда жойлашган.

Покистон экономикасини ривожлантириш асосан чет эл капитали ҳисобига бўлаяпти. Ғарб мамлакатларининг монополиялари Покистонда миллий саноатни, хусусан оғир саноатни тараққий эттиришга тўсқинлик қилиб келаяптилар. Америка бераётган «ёрдам» эса Покистон экономикасини кучсизлантириб қўяяпти. СЕНТО ва СЕАТО агрессив ҳарбий блокларида иштирок этиш Покистон экономикасини янада оғир аҳволга солиб қўйди. Лекин сўнгги вақтларда давлатнинг иқтисодий ҳаётида прогрессив тенденциялар ривожланмоқда. Эндиликда мамлакат учинчи беш йиллик планини амалга ошира бошлади. Бу эса, айниқса, Америка монополияларини ташвишга солиб қўяётир ва шу сабабдан улар ўз «ёрдам»ларини қисқартиришга мажбур бўлаяптилар.

Кейинги йилларда Покистон ҳукумати ўз мустақил ташқи сиёсатини қарор топтириш ҳамда социалистик давлатлар билан дўстона алоқалар ўрнатиш йўлида дадил қадам қўймоқда. Кейинги ўн йил ичида Покистон СССР, Чехословакия, Польша, Югославия, Руминия, ГДР сингари социалистик давлатлар билан савдо битимларини имзолади. Бу мамлакатлардан у саноат ва қишлоқ хўжалиги машиналари, турли хил химикат ва медикаментлар олиб, ўз навбатида социалистик мамлакатларга жут, пахта, шоли, чой ва ип-газлама етказиб бераяпти.

Совет Иттифоқи Покистонга беғараз иқтисодий ёрдам кўрсатмоқда. 1961 йили Совет Иттифоқи Покистонга узоқ муддатли кредит берди. Ҳозирда совет инженер, геолог ва геодезистлари Покистонда нефть конларини қидириб топишда кўмаклашишаяпти. Умуман олганда, ҳар иккала давлат ўртасидаги савдо алоқалари тобора ривожланиб бораяпти. 1964 йил 11 июнда Равалпинди шаҳрида СССР билан Покистон ўртасида маданий ҳамда илмий алоқаларни янада ривожлантириш тўғрисида битим имзоланди. 1965 йили апрель ойида Покистон президенти Муҳаммад Аюбхоннинг Совет Иттифоқига қилган сафари ҳар иккала мамлакат ўртасидаги дўстона алоқаларнинг ривожланишида катта аҳамиятга эга бўлди.

Покистон турли низоли масалаларни тинч йўл билан ҳал қилиш тарафдори бўлиб майдонга чиқмоқда. Бундан икки ярим ой илгари қабул қилинган тарихий Тошкент Декларацияси бунинг яққол далилидир. Қарийб 20 йил давомида Осиёдаги тинчликка раҳна солиб келаётган Кашмир масаласи атрофидаги низолар Тошкентда муваффақиятли равишда ҳал этилди. Икки буюк давлат бу билан ер юзида тинчлик ва ҳамкорликни қарор топтириш ишига жуда улкан ҳисса қўшдилар. Ҳозирги вақтда Тошкент Декларацияси муваффақиятли равишда тўла амалга оширилаяпти.

Тошкент учрашувида Покистон президенти бу ҳақда шундай деган эди: «Ҳиндистон ва Покистонда яшовчи 600 миллионли аҳолининг равнақи тинчликни таъминлашга боғлиқдир. Ҳиндистон ҳам, Покистон ҳам чет эл ҳукмронлигининг узоқ вақт давом этган машъум даврларида азоб-уқубатларни бошдан кечирдилар. Асрлар ўтиши билангина биз яна озодликка эришдик. Биз бутун куч-ғайратимиз ва ресурсларимизни мустамлакачиликнинг машъум меросини тугатишга ва халқимиз учун бахт ва тараққиёт йўлини очиб бериш учун сарф қилиш имкониятига эга бўлиш ниятида тинчликда яшамоғимиз керак».

Совет халқи Покистоннинг миллий байрами кунида унинг халқига мамлакатни тараққий эттириш йўлида янгидан-янги муваффақиятларга эришувини чин кўнгилдан тилайди.

С. ЙЎЛДОШЕВ.

ТАСС АХБОРОТИ

„КОСМОС-113“ ПАРВОЗДА

1966 йил 21 мартда Совет Иттифоқида Ернинг навбатдаги сунъий йўлдоши — «Космос-113» учирилди.

Йўлдош ичига ТАСС 1962 йил 16 мартда эълон қилган программага мувофиқ, космик фазони тадқиқ қилишни давом эттириш учун мўлжалланган илмий аппаратлар ўрнатилган.

Йўлдошга ўрнатилган аппаратлар нормал ишлаб турибди.

Йўлдош параметрлари қуйидагича бўлган орбитага чиқарилди:

— Бошланғич айланиш даври 89,6 минут;

— Ер сатҳидан максимал узоқлашуви (апогейида) 327 километр;

— Ер сатҳидан минимал узоқлашуви (перигейида) 210 километр;

— Орбитанинг оғиши 65 градус.

Йўлдош ичида илмий аппаратлардан ташқари, 19,996 мегагерц частотада ишлайдиган радиопередатчик; орбита элементларини аниқ ўлчайдиган радиосистема; приборлар ва илмий аппаратларнинг иши тўғрисидаги маълумотларни Ерга юбориб туриш учун мўлжалланган радиотелеметрик система бор.

Координациялаш-ҳисоблаш маркази олинаётган ахборотларни ишлаб чиқмоқда.

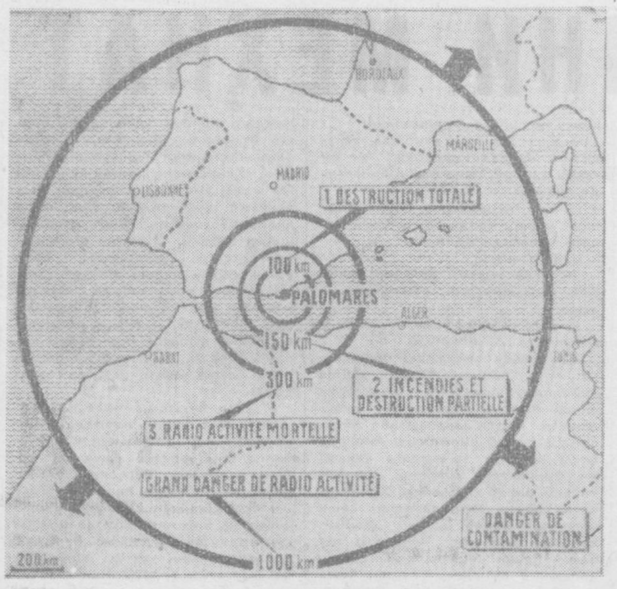

ИСПАНИЯДАГИ Паломорес қишлоғи ҳозир бутун дунёга машҳур бўлиб кетган. Шу қишлоқ устида АҚШ бомбардимончи самолёти бензин улашувчи самолёт билан тўқнашиб, ядро қурилмасини «тушириб» юборган эди. Ушбу карта Францияда чиқадиган «Пари-жур» газетасида босилган. Бу карта бомба ёрилгудек бўлса қандай фалокатлар келтириши тўғрисида тасаввур беради. Юз километр радиусда батамом вайроналик вужудга келади. Бирон бир тирик жон қолмайди. 150 километрда эса ёнғин, қисман вайронгарчилик бўлади. Бу территорияда ҳам биронта жонли нарса қололмайди. 300 километр радиусда ўлимга олиб келувчи радиактив заҳарланиш ҳавфи туғилади.

1000 километр ва ундан ортиқ радиусда барча аҳоли радиоактив заҳарланиш хавфи остида қолади. Картадан кўриниб турибдики, бахтсиз ҳодиса рўй бергудек бўлса Испания, Португалияни ва Франциянинг аҳолиси кўп бўлган Бордо ва Марсель шаҳарларини ўз ичига олган бир қисми ҳамда Рабат ва Жазоир шаҳарлари билан Шимолий Африка мамлакатлари фалокат остида қолишлари мумкин эди.

Редактор А. ИСМОИЛОВ.

ФЕЛЬЕТОН

ДИПЛОМЛИ СОВЧИ

Буни қаранг-а, шу вақтгача совчиликка ҳам ўқиш кераклигини эшитмаган эканмиз. Совчининг ўқимишли бўлганига, нима етсин. Баъзан ўқимишли бўлмаганлиги билиниб қоларкан. Ҳаётнинг аччиқ-чучугини татиган, лекин махсус курсни тугатмаган кекса совчиларга: «Хотинни иккита қилмоқчи эдик, палончининг қизига бориб келмайсизми» деб илло ялининг, асло унашмайди. Чунки ўқишмаган-да... Бўлмаса хотиннинг нечта бўлиши билан уларнинг нима иши бор. Майли, боришмаса боришмасин. Мана, улар кўнмаса хотин устига хотин олиб берадиган «дипломли совчи» ҳам топилиб қолди. Ҳар қанча иш бўлса ҳам ундан ортмайди. У ўнта-ўнбешта совчининг ишини битта ўзи бажара олади. Ҳар ҳолда «ўқиган» совчи эмасми, садағаси кетсанг бўлади. Ишни ҳам пухта қилади. У топшириқни олдими, иккинчисига уйланишингиздан олдин биринчи хотиннинг отаси ёки онаси ёнига бориб илондек аврайди, хўп демагунча жони-ҳолига қўймайди.

Сезиб турибмиз, афтидан бу шинаванда совчини таниб қўйиш учун шошилаётганга ўхшайсиз. Келинг, олдин унинг иш тажрибасидан бир шингил эшитинг. Кейин...

...Келес темир йўл станциясининг ходими Нормат Азимов бир куни хотини Зулфияга: «Хотин сенга жуда раҳмим келади-да», деди айёрона кўзларини жовдиратиб.

— Дадаси, бу нима деганингиз. Нега менга раҳмингиз келар экан, — деди аёл эрининг шум ниятига тушунолмай.

— Менинг иш жойим узоқ бўлса, сен саккизта болангга қарайсанми, менга овқат ташийсанми. Агар хоҳласанг, сенга ёрдам бермоқчиман...

— Вой, шунгамиди, дадаси. Овқатни мен олиб бормасам, мана, олдимизда дастёрларимиз бор, ахир...

— Э, соддасан-да. Қачонгача совиган овқатни ейман. Қозондан янги сузилган овқатнинг мазаси қаёкда-ю, совиган овқатнинг мазаси қаёкда?

— Нима қилгин дейсиз бўлмаса дадаси? — Аёл шундай деди-ю Норматнинг дилидаги дарди тилига кўчди.

— Иложим қанча... Хўш, сенга енгиллик бўлсин учун яна бир уйланишга мажбурман-да, хотин. Кундошинг иссиқ-совуғимдан хабардор бўлиб турса, сен бемалол болаларингга қарайберасан, — деди хотинига синовчан тикилиб.

Зулфия эрининг бу ҳунук гапини эшитди-ю, устидан бир челак совуқ сув қуйиб юборгандек сесканиб кетди. Лекин у анча кечиккан эди. Нормат иккинчи хотинга аллақачон уйланиб, ўз ниятига эришган, кўз очиб кўрган хотинини ғиринг-пиринг деб юрмаслиги важидан, айбини суваб қўймоқ мақсадида шу йўлни тутганди. Ҳозирги пайтда Нормат кир-чиридан хабар олиб турадиган учинчи хотинга уйланиш тараддудида юрибди. Майли, у ҳозирча шу фикрда тура берсин. Энди гапни бошқа ёқдан эшитинг:

Тошкент темир йўл ОРСининг 7-ошхонасида ошпаз бўлиб ишловчи Рихсивой Азимов ана шу қўшхотинли Норматбойвачанинг туғишган укаси бўлади. Бундан тўққиз йил муқаддам у тоғасининг қизи Зуҳра Тожиева билан бир ёстиққа бош қўйган эди. Ўртада биринчи фарзанд туғилди-ю, Рихсивой ҳам худди ёмғирда қолган бўёқдек айнай бошлади. Ишдан ярим кечада маст бўлиб қайтадиган, Зуҳрани ўтирса ўпоқ, турса сўпоқ, деб арзимаган нарсадан баҳона топиб, унинг иззат-нафсини оёқ ости қиладиган бўлиб қолди. Тирноқ орасидан кир излаб, бўлар-бўлмасга урадиган қилиқ чиқарди. Содда Зуҳра кунора бўлиб турадиган бу хархашани эр-хотин ўртасидаги шунчаки жанжалга йўйиб, эри, болалари устида парвона бўлиб юраверди.

Бу орада улар ўзлари яшаётган Калинин районидаги Охунбобоев номли колхозда шинамгина участка ҳам қуриб олишди. Участкани битказишда Зуҳра жон куйдириб ишлади. У ўз оиласи, болалари учун меҳнат қилди. Лекин Рихсивойчи, унга қандай оқибат кўрсатди? Участка битди-ю, кўпдан газак олиб ётган яраси ёрилди. Қуш уясида кўрганини қилар экан, Рихсивой ҳам катта арава — акаси юрган йўлдан бормоқчи бўлди.

— Менинг бир шартим бор,— деди у бир куни тўсатдан хотинига, — агар шу шартга кўнсанг, эски ҳовлимизда тураверасан. Йўқ десанг, тўрт томонинг қибла.

— Қанақа шарт экан, адаси? Агар қўлимдан келса болаларингиз ҳурмати, бажонидил, — деди Зуҳра, атрофида жовдираб турган фарзандларини кўрсатиб.

— Шарт шуки, янги участкада сен эмас, мен оладиган янги хотиним яшаши керак.

— Рихсивой ака, — деди шунда Зуҳра кўзларига аламли ёш олиб. — Лоақал мана шу болаларингизнинг ҳурматини қилинг. Улар тирик етим бўлиб қолишади-ю...

— Э, эси йўқ, — деди шунда қўшхотинлик Нормат. — Эсинг бўлса хотиндан маслаҳат сўраб ўтирасанми. Мақсадинг уйланишми. Буёғини менга қўйиб бер.

Ўзи кўнмаса отасига одам қўямиз. Бўлса бўлди, бўлмаса...

Ҳа, Нормат айтганини қилди. У юқорида биз таърифлаган дипломли совчини ишга солди. Қизиғи ҳам шундаки, у совчи ўз касбига ихлос қўйгандан буён ҳали бирор савобли ишни битирмаган экан. Шунинг учун Норматнинг таклифига қулоқ қоқмай, шу куниёқ Зуҳранинг отаси — Собиржон Тожиевнинг олдига борди. Йўқ, бу совчи одатдаги дока рўмолни елкага ташлаб, тугун қўлтиқлаб бормади. У бошида шапка, қўлида ястиқнусха папка кўтарган ҳолда эшикдан кириб борди.

Қизиқ, бу шахс ким бўлди экан?

Мана, энди таништириб қўяйлик: дипломли совчи Жўра Раҳимов бўлади. У Тошкент қишлоқ хўжалиги институтида дарс беради. Ахлоқдан, таълим-тарбиядан ваъз ўқийди...

Дипломли совчи Ж. Раҳимовнинг бу гал номери ўтмади. Зуҳранинг отасини кўндира олмагани учун Нормат Азимов ундан қўлини ювиб қўлтиққа уриб юрибди. Қўш-хотинликни орзу қилган Рихсивой Азимов эса ҳозир қайнотасига зарда қилиб, хотини ва уч фарзандини икки йилдан буён тирик етим қилиб ташлаб қўйган.

Олий маълумотли педагог Ж. Раҳимовга бировнинг гулдек рўзғорини бузиб, хотин устига хотин олиб бериш нима учун зарур бўлиб қолдикин?! У, қайси виждон билан Зуҳранинг отасига шундай таклифни қўйди. У, шу фикр шу тушунчаси билан қандай қилиб мўътабар даргоҳда ёшларга таълим бераяпти?

Энди «муҳтарам совчи» Раҳимов! Дўппингизни ёнингизга қўйиб, бундай ўйлаб кўринг. Ота-онангиз сизни балоғатга етказаётганда ўғлимиз кишилар бахтига тўғаноқ бўлади, деб ўйлашганмиди? Устоз ўқитувчилар шу мақсад билан сизни ҳаётга йўллаганмикинлар. Йўқ, албатта! Ота-онангиз ҳам, ўқитувчиларингиз ҳам сизни ҳаётимизнинг энг яхши кишиси сифатида кўришни орзу қилишган. Сиз эса ана шу яхши ниятларни чиппакка чиқардингиз. Буни халқимиз кўрнамаклик дейди.

А. ШАЙХОВ.

Суратда: пойтахтимизнинг Калинин майдонида очилган янги 56-озиқ-овқат магазинида савдо пайти.

М. Тўйчиев фотоси.

«ПАХТАКОР» БИРИНЧИ ЎРИНДА

Қайси команданинг мухлислари кўп? Тўсатдан берилган бу саволга бироз ўйлаб туриб мамлакатнинг ўн карра чемпиони бўлган пойтахтнинг «Динамо» ёки машҳур «Спартак» командаси сингари кўп мухлис орттирган команда бўлмаса керак дейсиз. Афсуски, янглишдингиз.

Хўш, қайси команда дейсизми? Севимли «Пахтакор»-да!

Стадион маъмуриятлари маълумотига кўра СССР футбол федерацияси ҳар бир команда ўйинини қанчадан томошабин кўрганлигини ҳисоблаб чиқди. Ўтган йили «Пахтакор» ўйинини жами бўлиб 643 700 киши кўрди. Мамлакат чемпиони бўлган Москванинг «Торпедо» командаси ўйинларини 623 000 ишқибоз, «Динамо» командаси ўйинларини 617 000 киши кўрди. Кейинги ўринлар қуйидагича тақсимланди: ЦСКА — 616.450, «Динамо» (Тбилиси) — 615.000, «Черноморец» — 580.500, «Динамо» (Киев) — 565.750, «Н е ф т я н и к» — 519.500, «Динамо» (Минск) — 509.500, «Спартак» — 497.000, СКА (Ростов) — 491.000, «Зенит» — 440.200, «Шахтёр» — 406.000, СКА (Одесса) — 390.750, «Торпедо» (Кутаиси) — 386.750, «Крилья Советов» — 352.500, «Локомотив» — 324.350.

Бу йил ҳам пахтакорчилар чиройли ўйин кўрсатиб, шинавандалари сонини янада орттиришларига ишонамиз.

БИЛДИРИШ

Ишчи мухбирлар университетининг навбатдаги машғулоти 25 март жума куни кеч соат 6 да Бирлашган нашриётнинг Ленин хонасида бўлади.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

23 МАРТДА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

14.00 дан — **Москва телестудияси кўрсатади.**

ТОШКЕНТ ТЕЛЕСТУДИЯСИ ЭШИТТИРИШЛАРИ

Ўзбек тилида: 18.00 — **Телевизион янгиликлар,** 18.20 — **Қизил галстук тележурнали,** 19.00 — **Яйлов қаҳрамонлари** (чорвадорлар учун), 19.15 — **«Шарқ юлдузи» журнали саҳифаларида,** 19.40 — **Музика истиқболи эгалари.**

Рус тилида: 20.30 — **Телевизион янгиликлар,**

20.45 — **Эртаги кун программаси.**

20.50 дан — **Москва телестудияси кўрсатади** (тажриба тариқасида).

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

ТОШКЕНТ ТЕЛЕСТУДИЯСИ КЎРСАТАДИ

Рус тилида: 18.00 — **Софдилликка синов** (болалар учун), 18.35 — **Мактаб ўқувчиси календари,** 19.10 — **Ангуэма** (ҳужжатли фильм), 19.20 — **Тошкент янгиликлари,** 19.30 — **Бадиий музей** (телефильм), 20.00 — **Орган куйлари** (Свердлов номли концерт залидан).

Ўзбек тилида: 21.00 — **Кўк водий серенадаси** (телефильм), 21.20 — **Тошкент янгиликлари,** 21.30 — **Олғирлар** (бадиий фильм).

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 23/III да **Севилья сартароши,** 24/III да **Мазепа.**

ҲАМЗА НОМЛИ ТЕАТРДА — 23/III да **Уғирланган умр,** 24/III да **Қотил.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 23/III да **Кимга тўй, кимга аза,** 24/III да **Нурхон.**

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — **«Лўлилар»** аттракциони ва бошқа томошалар Аттракционнинг бадиий раҳбари — **Я. Брестлер.**

КИНО

Уттиз уч (янги кенг экранли кинокомедия — САНЪАТ САРОЙИ (кундуз ва кечқурун).

Почта поездининг таланиши — НАВОИЙ номли, «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Питкиннинг касалхонадаги саргузаштлари — «ЎЗБЕКИСТОН», «МОСКВА», «ИСКРА» (кундуз ва кечқурун).

«ЧИЛОНЗОР» САВДО МАРКАЗИ

25 мартдан 5 апрелгача

ШОЙИЛАР СОТИШ- ВИСТАВКАСИ ТАШКИЛ ҚИЛАДИ

Бу шойиларни Ўзбекистон ССР тўқимачилик саноати ишлаб чиқарган.

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА

мактаб ўқувчиларининг каникул кунларида

25 мартдан 30 мартгача

СПЕКТАКЛЛАР ПЛАНИ

25/III да — **Нодира.**

27/III да — **Ота ўғли.**

28/III да — **Гули сиёҳ.**

30/III да — **Қари қиз.**

Спектакллар кундуз соат 12 да бошланади. Билетлар сотилмоқда.

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» («ТАШКЕНТСКАЯ ПРАВДА») — Орган Ташкентского обкома, горкома КП Узбекистана, областного и городского Советов депутатов трудящихся.

БИЗНИНГ АДРЕС: Тошкент, «Правда Востока» кўчаси, 26уй.

РЕДАКЦИЯ ТЕЛЕФОНЛАРИ: Редактор — В35212, Редактор ўринбосарлари — В35885, В36232, Масъул секретарь — В34808. Пропаганда, адабиёт ва санъат бўлимлари — В31936. Партия турмуши — В35811, Саноат, транспорт ва қурилиш, ахборот ва спорт бўлимлари — В33786. Қишлоқ хўжалиги, фан, мактаб ва олий ўқув юртлари бўлимлари — В39050. Совет ишлари, маиший ва шаҳар хўжалиги бўлими — В38761. Хатлар ва оммавий ишлар бўлими — В34048. Эълонлар бўлими — В38142. Коммутатор — В30249 дан В30258 гача.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бирлашган нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри.

Р. 06267. ИНДЕКС 64969 Г—1079.